

stedebouwkundig plan en beeldkwaliteitplan
ziekenhuisterrein noordwest ziekenhuisgroep

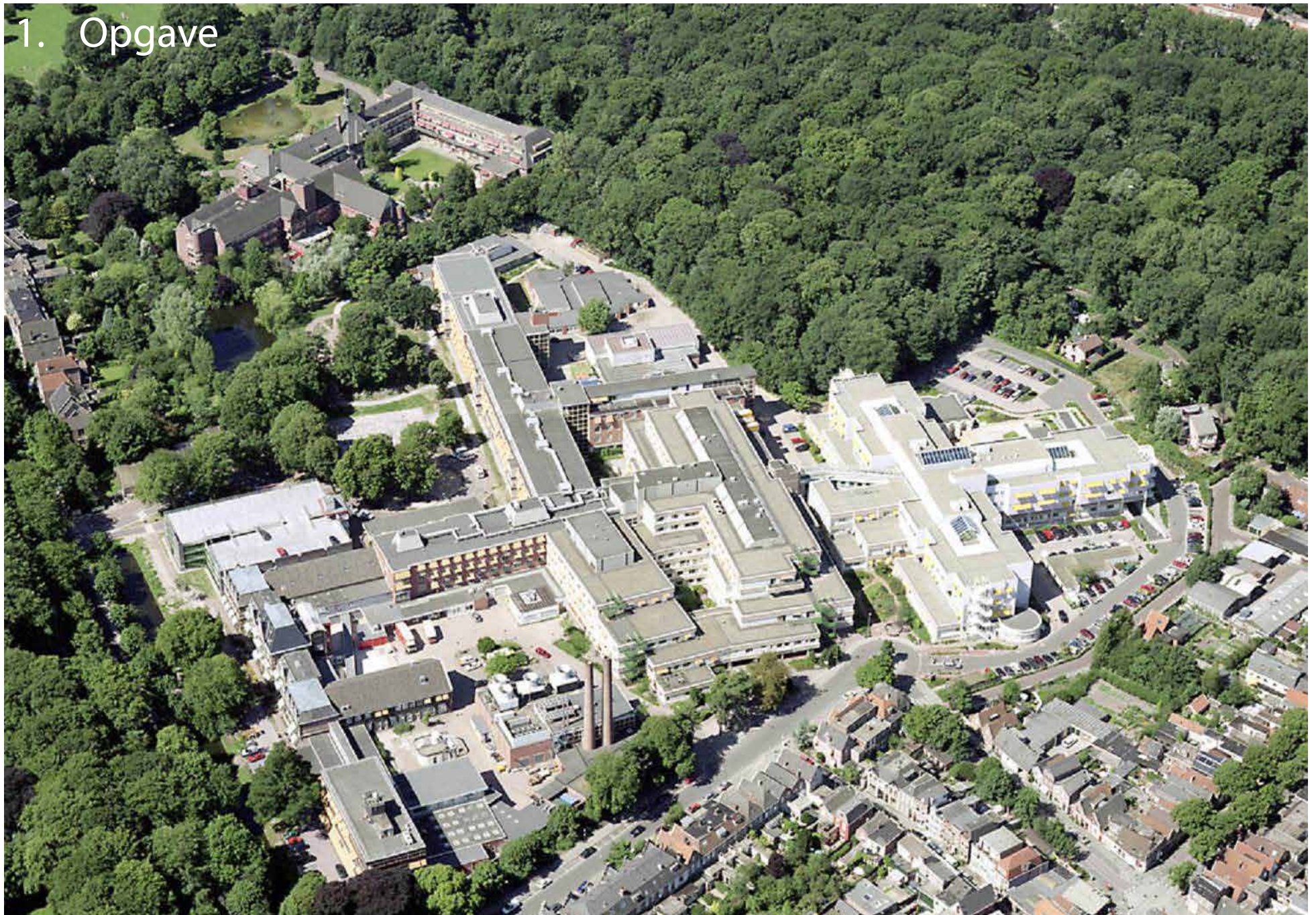
gemeente alkmaar

SEED architects i.s.m. HOSPER | nov 2017

1.	Opgave	2
2.	Hoofdlijnen Masterplan NWZ	15
3.	Stedenbouwkundige uitgangspunten	22
4.	Plankaart stedenbouwkundig plan	36
5.	Maatschappelijke participatie	37
6.	Beeldkwaliteitplan	38

1. Opgave

Waarom een stedenbouwkundig plan?

Aanleiding voor het opstellen van een stedenbouwkundig plan vormen de nieuwbouwplannen van het ziekenhuis op het terrein in de Alkmaarderhout. Het stedenbouwkundig plan maakt de effecten van de ontwikkeling op de ruimtelijke context inzichtelijk, zodat er heldere keuzes over de stedenbouwkundige uitgangspunten kunnen worden gemaakt om de inpassing van een nieuw ziekenhuis in zijn omgeving goed mogelijk te maken. Hiermee voedt het stedenbouwkundig plan het nieuwe bestemmingsplan die de eerste fase van de ziekenhuisontwikkeling mogelijk maakt. Ambities en kansen voor de langere termijn die bijdragen aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, worden samen met een uitgebreide analyse en visie in een apart document verkend: het ontwikkelingsperspectief.

Onder ruimtelijke kwaliteit wordt hier verstaan de manier waarop het gebouw onderdeel gaat uitmaken van de Alkmaarderhout, het gebied minder stenig wordt, de gebruikswaarde van zowel Alkmaarderhout als ziekenhuisgebouw toenemen en de

beleving van de omgeving/Alkmaarderhout in het algemeen toeneemt. Kortgezegd is de ambitie dat de ontwikkeling leidt tot zowel een toekomstbestendig ziekenhuis als een aantrekkelijke omgeving.

Een nieuw ziekenhuis

Om optimaal te blijven functioneren in de toekomst, dient het ziekenhuis te worden vernieuwd. Een deel van de huidige gebouwen is verouderd waardoor op korte termijn belangrijke ziekenhuisfuncties onder druk komen te staan. De gemeente Alkmaar hecht belang aan de beschikking over een goed geoutilleerde ziekenhuisvoorziening binnen de bestaande gemeentegrenzen voor haar inwoners en faciliteert vanuit dit belang de vernieuwing van het ziekenhuis.

Een helder proces

Om de ontwikkeling van het ziekenhuis in goede banen te leiden, is op 6 oktober 2016 in de gemeenteraad een vaststellingsovereenkomst tussen de gemeente en het ziekenhuisbestuur bekrachtigd. De afspraken uit de overeenkomst vormen voor een deel de uitgangspunten van de ontwikkeling. De uitgangspunten zijn in het stedenbouwkundig plan vertaald. Een klankbordgroep met externe maatschappelijk betrokkenen is bij de totstandkoming betrokken en heeft actief bijgedragen tot het formuleren van de belangrijkste ingrepen.

Complexiteit en fasering

Het vernieuwen van het ziekenhuis is een complexe opgave, omdat gedurende de looptijd van de ontwikkeling het ziekenhuis operationeel dient te blijven. Delen van het ziekenhuis zullen pas in latere fasen worden ontwikkeld. De factor tijd en een logische fasering van de ontwikkeling vormen daarmee nadrukkelijk onderdeel van de visie. Het stedenbouwkundig plan maakt concreet inzichtelijk hoe de ruimtelijke ingrepen behorend bij fase 1, ofwel het bouwen van een acute as tijdens de looptijd van het bestemmingsplan, ingepast worden op het terrein.

concentratie van acute functies in de nieuwbouw

Koppeling ontwikkelingsperspectief

Het stedenbouwkundig plan vormt een beknopte stedenbouwkundige vertaling van ruimtelijke ingrepen die nodig zijn tijdens de eerste fase van de vernieuwbouw van het ziekenhuisterrein tijdens de looptijd van het bestemmingsplan. De ingrepen staan niet op zichzelf, maar vormen de aanzet tot een perspectief dat zich uitstrekt over een periode van achttien jaar en verder reikt dan het ziekenhuisterrein zelf. Voor een uitgebreide beschrijving van het toekomstbeeld, gebaseerd op verschillende beleidslijnen en een grondige analyse van de omgeving, wordt verwezen naar het ontwikkelingsperspectief. Het stedenbouwkundig plan past binnen de uitgangspunten van dit perspectief en vormt de eerste aanzet tot het realiseren van de ambities en kansen vermeld in het toekomstperspectief.

Conceptuitgangspunt

Als ontwerpconcept voor de ontwikkeling is gekozen voor het creëren van een 'landhuis in het park'. Het concept gaat uit van het realiseren van het toekomstige ziekenhuis als markant onderdeel van de Alkmaarderhout, omringd door een aansluitend groene omgeving als onderdeel van een 'healing environment'. Dat betekent dat in het stedenbouwkundig plan niet alleen wordt ingegaan in plaatsing en afmeting van massa en hoogte van de nieuwbouw, maar ook uitspraak wordt gedaan over de kwaliteit van de onbebouwde ruimte van het ziekenhuisterrein en dan met name de parkeeroplossingen op het terrein en de aansluitende openbare ruimte.

Beeldkwaliteit

Onderdeel van het stedenbouwkundig plan vormt het beeldkwaliteitplan. Hierin zijn aanvullende welstandscriteria vermeld die dienen als kader voor de welstandsadviesering op toekomstig in te dienen bouwplannen die leiden tot de realisatie van de eerste fase. Het stedenbouwkundig plan, bestemmingsplan en beeldkwaliteitplan vormen tezamen het noodzakelijk beleidskader dat nodig is om de ontwikkeling van het ziekenhuis in goede banen te leiden.

1.2 uitgangspunten beleid

Op de locatie zijn een aantal relevante beleidsuitgangspunten van kracht.

Beschermd stadsgezicht Westerhoutkwartier

Het aanwijzingsbesluit tot beschermd stadsgezicht ziet er op toe dat de samenhangende structuur en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied worden onderkend als zwaarwegend belang bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De aanwijzing beoogt een basis te bieden voor een ruimtelijke ontwikkeling die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt. Het aanwijzingsgebied omvat een groot gebied, waar de Alkmaarderhout, inclusief het ziekenhuisterrein, deel van uitmaakt. De zichtbaarheid van de pre-stedelijke wegenstructuur in aansluiting op de historisch binnenstad en het grote aantal gebouwen met architectuurhistorische en typologische waarde als staalkaart van de Nederlandse architectuur uit de 19e en 20e eeuw zijn belangrijke cultuurhistorische waarden. De padenstructuur door de Alkmaarderhout vormt een belangrijke cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit. In de aanwijzing worden ook de recreatieve, landschappelijke en natuurwaarden van het stedelijke parkbos benoemd.

Rijksmonumentenstatus Cadettenschool en Huize Westerlicht

Zowel Huize Westerlicht (inclusief vijver) als de Cadettenschool zijn aangemerkt als Rijksmonument. Veranderingen aan een rijksmonument dienen voorgelegd te worden aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. De Rijksdienst heeft een adviesplicht waar het gaat om: gedeeltelijke sloop, ingrijpende wijziging, functiewijziging van het pand of een deel daarvan als dit gepaard gaat met een ingrijpende wijziging, reconstructie.

In voorbereiding op de ontwikkelingen is van beide panden een bouwhistorische verkenning gemaakt. Deze rapporten geven inzicht in de bouwhistorische en cultuurhistorische waarden (exterieur, interieur, omgeving) en bieden houvast en inspiratie voor de restauratie en herbestemming. Deze stevige basis is nodig voor zorgvuldige planvorming en vormt tevens het toetsingskader.

Water

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voert het beleid dat voor de hoeveelheid oppervlaktewater wordt gedempt, dezelfde hoeveelheid oppervlaktewater wordt gecompenseerd. Het effect van demping van oppervlaktewater voor de waterhuishouding dient eveneens te worden aangetoond op basis van hydrologisch onderzoek.

Verkeer

De gemeente Alkmaar hanteert voor iedere ruimtelijke ontwikkeling een parkeerbeleid met daarin opgenomen de parkeerbehoefte per functie en per gebruiksoppervlak. Voor iedere ontwikkeling zal moeten worden aangetoond dat voldoende parkeerruimte beschikbaar is.

Groenbeleid

Op grond van het groenbeleidsplan Alkmaar 2017-2027 wordt gesteld dat de gemeente een herplantplicht kan opleggen aan derden ter compensatie van bomen die verloren gaan. Daarnaast heeft de gemeente ter bescherming van bomen in het algemeen en van monumentale bomen in het bijzonder, de Alkmaarse bomenverordening en de Lijst Monumentale en Waarevolle Bomen vastgesteld.

omvang ziekenhuisterrein

1.3 ruimtelijke context

De omvang van het ziekenhuisterrein bedraagt ca. 8 hectare. Dat is ca. 20% van de Alkmaarder Hout. Het terrein vormt een wig vanuit de stad in de groene Alkmaarderhout en vormt door de samengestelde bebouwing en de huidige inrichting van het terrein een barrière tussen Westerhout en Alkmaarderhout. De verschijningsvorm vormt in massa en uitstraling een groot contrast met de historische bebouwing van hoge kwaliteit rond het ziekenhuisterrein.

De Alkmaarderhout heeft een heterogeen karakter waarin verschillende parkdelen

eigendomssituatie

elk een eigen karakter hebben. De Westerhout valt te typeren als parkbos, evenals het oostelijk deel van de Alkmaarderhout. De zuidelijke delen van De Hout kennen een gemengd karakter waarin ook extensieve voorzieningen zoals de stadsboerderij een plek hebben. Het ziekenhuisterrein was oorspronkelijk een open middendeel tussen de beboste andere delen van de Alkmaarderhout.

Het ziekenhuisterrein en omgeving zijn verdeeld in verschillende eigendommen. De geel gearceerde delen zijn particulier bezit, de roze gebieden zijn eigendom van Noordwest en de witte gebieden zijn in eigendom van de gemeente Alkmaar.

invloedsfeer ziekenhuis op omgeving

De stedenbouwkundige structuur rond het ziekenhuisterrein valt aan de merken als waardevol. Brede, historische bomenlanen geven invulling aan de beleving van de plek. De Harddraverslaan vormt een klassieke, goed herkenbare, bomenlaan die de binnenstad verbindt met de Alkmaarderhout.

De bebouwing oogt royaal en waardevol. Dat geldt in het bijzonder voor de monumentale gebouwen Westerlicht en de Cadettenschool, maar ook de

verbinding De Hout met binnenstad

verbinding De Hout met binnenstad

overige (woon)bebouwing langs de Wilhelminalaan en Metiusgracht is van hoge kwaliteit.

De Wilhelminalaan ligt op korte afstand de entree naar de binnenstad. Deze connectie wordt begeleid door bomen. Het kan vanuit de stad worden gezien als de groene verbinding naar De Hout, maar is vanwege het ontbreken van een duidelijke langzaam-verkeerroute maar moeilijk als zodanig herkenbaar.

Verkeersbeleid

De gemeente Alkmaar heeft in september 2009 de Kadernota Duurzame Bereikbaarheid vastgesteld. Deze kadernota stelt voorwaarden op het gebied van verkeer en vervoer om het functioneren van het stedelijk verkeerssysteem te garanderen. De doelstelling van de kadernota luidt: 'Het bereiken van duurzame bereikbaarheid door middel van een goede balans tussen economie, leefbaarheid en milieu'. In 2016 is het fietsplan als uitvoeringsplan van dit beleid vastgesteld. Op dit moment wordt gewerkt aan een herziening van dit verkeers- en vervoersbeleid. Hierin wordt het in 2016 vastgestelde fietsplan integraal opgenomen.

Wilhelminalaan

De Wilhelminalaan heeft momenteel diverse (verkeerskundige) functies. Zo wordt de Wilhelminalaan gebruikt voor parkeerverkeer naar het ziekenhuis. Het zuidelijke deel van de straat heeft een woonfunctie met bijbehorend bewonersverkeer. Verder maakt de weg onderdeel uit van het openbaar vervoersnetwerk. Tot slot is de Wilhelminalaan in het fietsplan gecategoriseerd als hoofdfietsroute.

Harddraverslaan

De harddraverslaan heeft met name een functie van parkeren t.b.v. het ziekenhuis.

Prinses Julianalaan

De Prinses Julianalaan is binnen het verkeersbeleid gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 50 km/h. Dit houdt in dat de weg een verzamel functie heeft voor het verkeer van de aangrenzende woongebieden. Met een auto-intensiteit van circa 6.000 mvt/etm is de Prinses Julianalaan vanuit verkeerskundig oogpunt vrij rustig te noemen.

De Prinses Julianalaan is één van de oost-west fietsroutes binnen het zuidelijk deel van Alkmaar. Door de directe verbinding tussen de Kennemerstraatweg en de Westergweg en de centrale ligging in het verlengde van de Juliana van Stolberglaan wordt deze weg veel door fietsers gebruikt. Hierdoor is de Prinses Julianalaan een belangrijke schakel binnen het fietsnetwerk.

Op de Prinses Julianalaan is sprake van diverse wegingdelingsprincipes. Zo is het weggedeelte tussen Kennemerstraatweg en de Wilhelminalaan opgebouwd uit twee rijstroken gescheiden door een overrijdbare middenberm. De rijstroken zijn hier uitgevoerd in asfalt. Tussen de Wilhelminalaan en de Westergweg maken automobilisten en fietsers gebruik van één rijbaan. De rijbaan is hier uitgevoerd

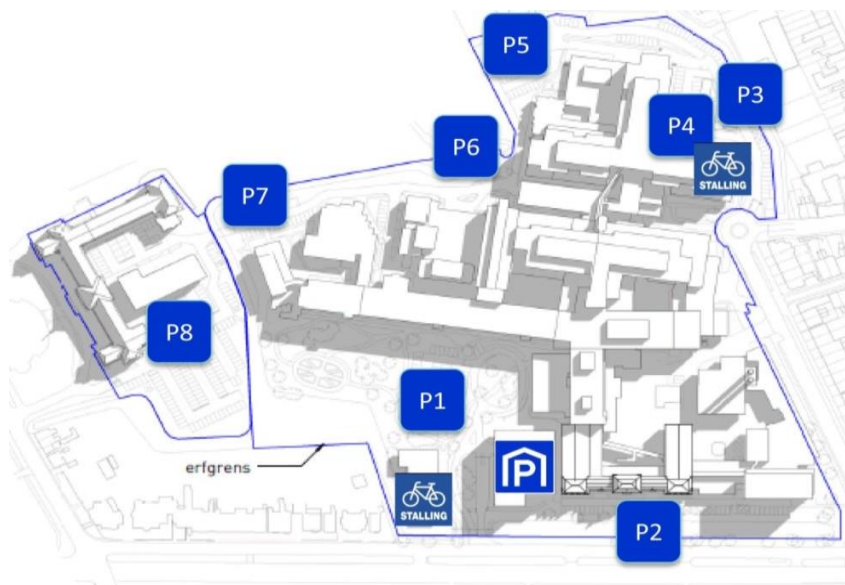
in klinkers en oversteekplekken voor voetgangers zijn geaccentueerd met verkeersdrempels. Hierdoor heeft de weg de uitstraling van een woonstraat. Voor voetgangers is een aparte padenstructuur beschikbaar.

Metiusgracht

De metiusgracht is in de huidige situatie een combinatie van woonstraat en ontsluitingsweg voor het ziekenhuis, met vrachtverkeer, ambulances en personenwagens die op de westelijke parkeerplaatsen parkeren. Voor fietsers is het een beperkt gebruikte route. Aan de Metiusgracht wordt vooral door bewoners geparkeerd.

- personenauto's
- buslijnen
- vrachtwagens
- ambulances

Parkeren

Op het terrein van het ziekenhuis zijn momenteel 611 parkeerplaatsen beschikbaar, inclusief de parkeergarage. Op het parkeerterrein Labotheek van Noordwest zijn nog eens 249 parkeerplaatsen. Daarnaast is er vergunning voor gebruik van 140 openbare parkeerplaatsen op de plek van de Bloemenklok, Harddraverslaan en Singelgarage. Daarmee komt de totale capaciteit op 1.000 parkeerplaatsen.

De noodzakelijke capaciteit berekend conform de de NZA-norm kan gesteld worden op 1.250.

terreinen ziekenhuis:

P-garage	170
P1	58
P2	31
P3 t/m P7	172
P8	180
labotheek	249
subtotaal	860

vergunninghouders:

Singelgarage	40
Harddraversln.	100
Totaal	1.000

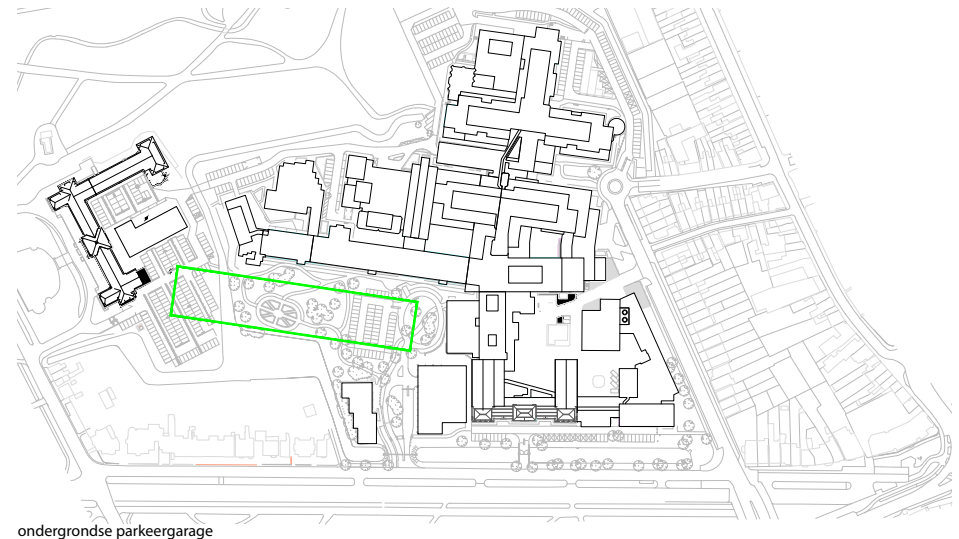
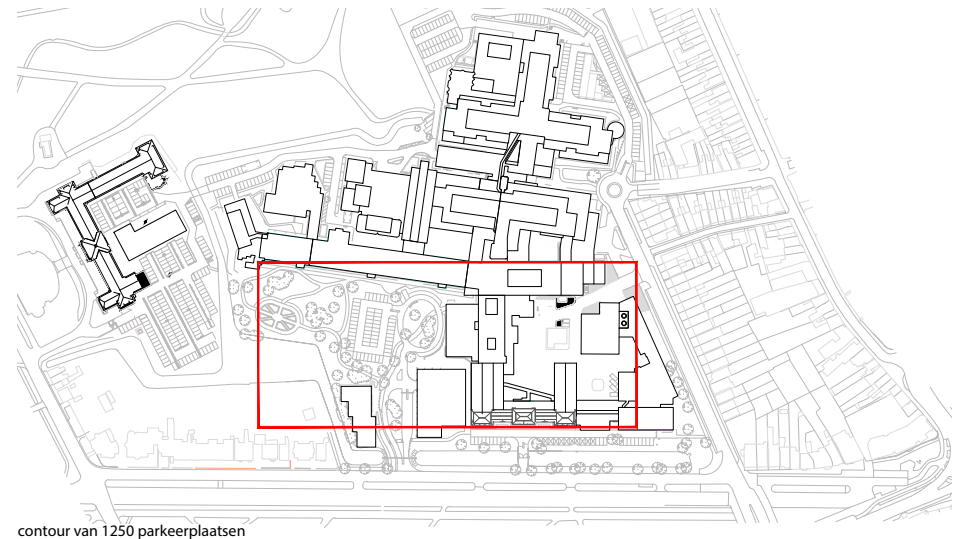
parkeerterreinen op en rond het ziekenhuisterrein

Het parkeren vindt vooral plaats op terreinen van het ziekenhuis. Maar gezien de krapte aan parkeerplaatsen wordt er ook in de directe omgeving geparkeerd. Een aantal parkeerplaatsen in de omgeving zijn door middel van vergunningen toegewezen als parkeerplaatsen voor het ziekenhuis, maar met een capaciteitstekort van 250 parkeerplaatsen wordt er in de aangrenzende woonwijk geparkeerd.

Het groene karakter van het ziekenhuisterrein staat op gespannen voet met het parkeren van auto's. Wanneer al het parkeren op maaiveld opgelost moet worden zonder boven- of ondergrondse parkeergarages, vervalt dit groene ideaalbeeld van "een landhuis in een park" in "een bouwwerk op een parking".

De theoretische footprint van 1250 parkeerplaatsen, zijnde de totaalbehoefte van het nieuwe ziekenhuis, is hiernaast met een rode contour aangegeven. Met 390 parkeerplaatsen op andere locaties ondergebracht moeten er totaal 860 parkeerplaatsen op dit terrein gerealiseerd worden.

Wanneer al in de eerste fase van de bouw een ondergrondse parkeergarage gerealiseerd zou worden, dan wordt met die stap een groene omgeving realiseerbaar. De enige plek in de eerste fase daarvoor is gelegen in de voortuin van het ziekenhuis nabij Huize Westerlicht, maar natuurlijk zou een garage ook onder de nieuwbouw van het ziekenhuis kunnen worden gebouwd of in een latere fase langs de Metiusgracht. Een ondergrondse oplossing voldoet geheel aan het beoogde groene karakter. Het park kan dan naadloos doorlopen, ook over het dak van de parkeergarage.

1.5 groene context

Het ziekenhuis wordt aan drie kanten omringd door groen: het bos aan de noordzijde, de monumentale tuin van Huize Westerlicht aan de westzijde en het parkje aan de zuidzijde. Aan de zijde van de Metiusgracht is geen groene ruimte: hier grenst het ziekenhuis direct aan het stedelijk weefsel: het ziekenhuisterrein ligt tegen de Metiusgracht met haar woonbebouwing aan.

Ook rond het ziekenhuis staat een groot aantal bomen. Een deel daarvan is ouder dan 50 jaar, enkele bomen zijn monumentaal en bepalen mede het uiterlijk van het gebied. Deze zijn vermeld op de Lijst Monumentale en Waardevolle Bomen van de gemeente Alkmaar.

aanduiding typen beplanting

Beplantingstypen

De Alkmaarder Hout heeft een gevarieerde beplanting, van sierbeplanting tot ecologisch waardevol schraalgrasland.

- stinzenbos
- natuurbos
- hakhout
- gebruikersgrasveld
- stinzengrasveld
- nat schraalgrasland
- zoomvegetatie
- sierbeplanting

waterstructuur

1.6 Water

De waterstructuur bestaat uit een samenhangend netwerk van waterlopen en ondergrondse duikers. Dit waternetwerk maakt wel onderdeel uit van de boezem en hebben een belangrijke functie voor de afvoer van hemelwater. Het huidige hemelwater wordt geloosd naar de waterpartijen rondom het ziekenhuis. De vijver voor en als onderdeel van rijksmonument Huize Westerlicht heeft een beschermde status.

Ter plekke van het ziekenhuis en de Metiusgracht liggen zeer lange duikers die het water van de Alkmaarder Hout verbinden met de singel. Dit zijn kwetsbare waterverbindingen tussen het bos en de singel; waterhuishoudkundig zou het wenselijk zijn deze duiker te vervangen door een open watergang.

Als de waterstructuur op en om het ziekenhuisterrein veranderd wordt, is nader onderzoek nodig van de invloed op de grondwaterstand en daarmee op de bestaande bomen en wat er indien nodig gedaan kan worden om de bestaande bomen tegen een veranderende grondwaterstand te beschermen.

1.7 huidige beeldkwaliteit

Het huidige gebouwencomplex kent een groot aantal bouwperiodes. Naast de twee monumenten zijn dat in hoofdlijnen één in de jaren '60, één uit de jaren '80 en één van einde jaren '90. Tussendoor zijn er diverse aanpassingen en aanbouwen geweest, allen met een eigen(tijds) karakter. Het heeft ertoe geleid dat het gebouw een structuurloos conglomeraat is geworden met vele gezichten. Ook al zou gesteld kunnen worden dat delen van het gebouw zeker de moeite waard zijn; als geheel komt het als zeer gekunsteld over.

Ook in de benadering is het verre van éénduidig. De hoofdentree ligt verscholen terwijl er rondom verschillende entree's zichtbaar zijn en als zodanig functioneren.

Vanwege de krapte op het terrein lijkt er iedere keer gezocht naar de plek waar er ruimte is, zonder een ontwikkelingslijn lijn voor op de lange termijn op te stellen. Het ziekenhuis wordt ook wel aangeduid als het Patchwork ("lappendeken") Ziekenhuis.

Gebouwmassa

Het nieuwe ziekenhuis is een 'landhuis in het park'. Het ziekenhuis als landhuis is compact en éénduidig. De diverse functionele onderdelen en geledingen vormen een architectonisch aansluitend en samenhangend geheel.

De massa heeft een compacte footprint. Een lange gebouw-as verbindt een aantal haaks daarop gesitueerde gebouwlobben die als 'vingers' het naastgelegen bos insteken en daarmee 'in gesprek gaan'. De lange as daarentegen, zichtbaar vanaf de open parkzijde, vormt juist een terughoudend decor voor het open park met de daarin gelegen monumenten.

Het gebouw is in principe niet hoger dan de boomtoppen van ca 25m. Een compacte footprint prefaleert echter boven een beperking in de hoogte: indien de omvang van de footprint beperkt kan worden is een grotere hoogte acceptabel.

Healing environment'

Er wordt gestreefd naar een ziekenhuis in het park, een 'healing environment'.

Een healing environment is een omgeving die het genezingsproces van een patient stimuleert. Uit onderzoeken is gebleken dat contact met de natuur een (zeer) positieve bijdrage hieraan heeft. Daarom is het essentieel dat het maaiveld rondom het ziekenhuis groen is en dat dit groen vanuit het ziekenhuis nadrukkelijk ervaren wordt.

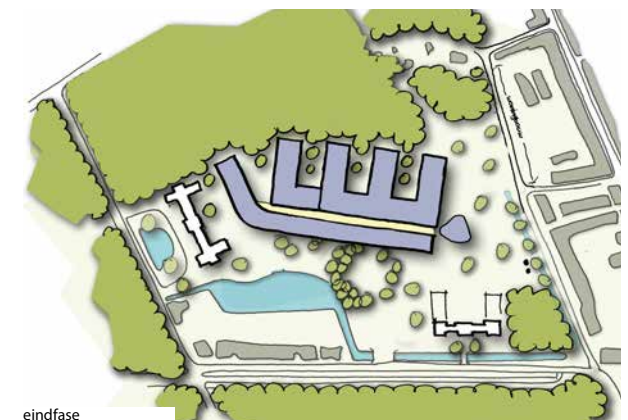
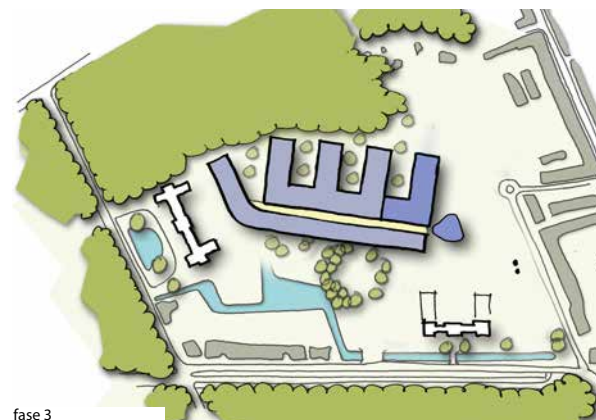
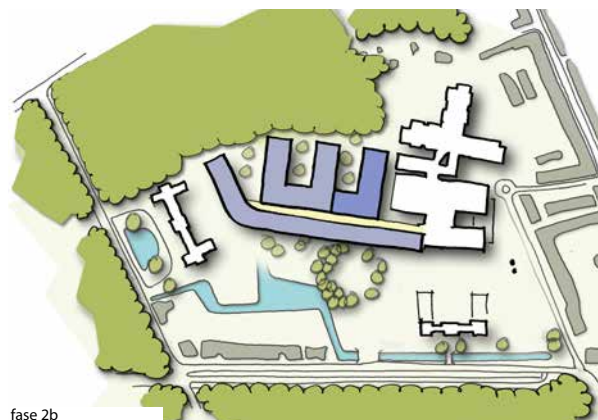
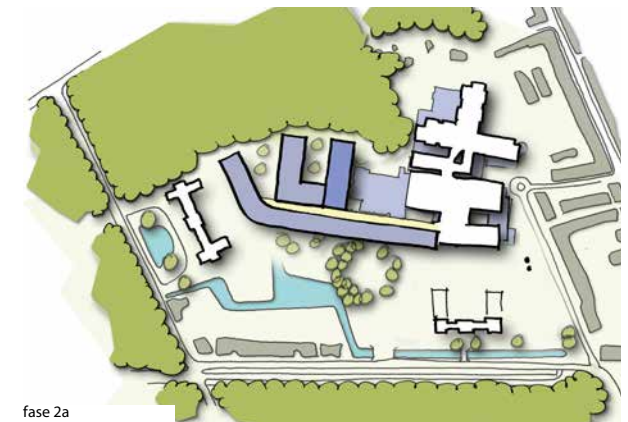
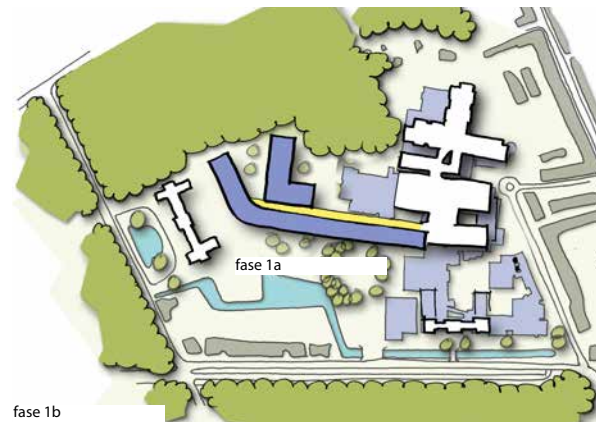
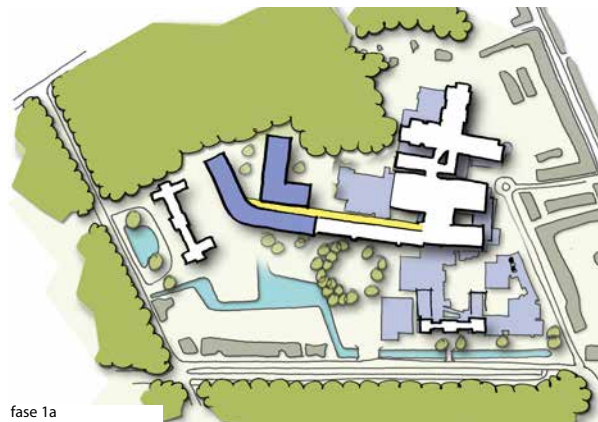
2. Hoofdpijnen Masterplan Noordwest Ziekenhuisgroep

2.1 masterplan fasering

De Noordwest Ziekenhuisgroep heeft voor de locatie een masterplan opgesteld. Het betreft een intern proces van de ziekenhuisgroep. Onderstaand stappenplan laat zien hoe het gehele ziekenhuis in een aantal fases op de huidige locatie kan worden vernieuwd. Ruimtelijk gezien leidt het tot een veel compacter gebouw (-/-30%) dat veel meer midden op de locatie komt te liggen. Door het groen aan de open randen

van de locatie terug te brengen sluit het bos zich weer en kan men spreken van een landhuis in een park. Het stedenbouwkundig

plan richt zich concreet op het inpassen van fase 1 als opmaat naar verdere ontwikkeling. Een uitgebreide beschrijving van modelkeuze is opgenomen in het aparte document 'Ontwikkelingsperspectief'.

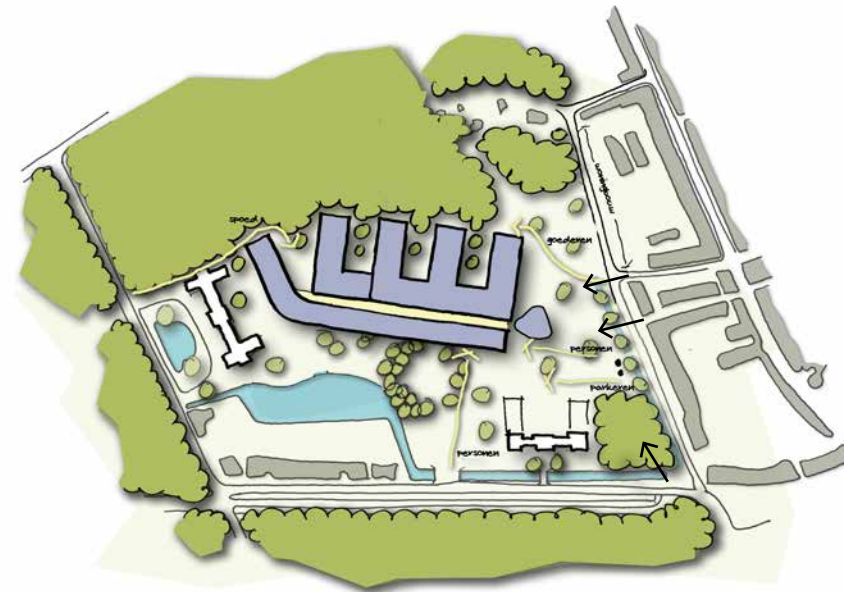

2.2 externe logistiek

De te onderscheiden externe logistieke stromen bij het ziekenhuis zijn met name personen (patiënten, bezoekers en medewerkers, spoed en goederenvervoer. Personen komen grotendeels met de auto, deels lopend of met de fiets en deels met het openbaar vervoer (bus en taxi). Het verdient sterk de voorkeur om de hoofdstromen van elkaar te scheiden.

Het goederenvervoer blijft ontsloten aan de Metiusgracht en van het personenvervoer zal met name het autoverkeer vanuit het begin van de Metiusgracht worden ontsloten. Het masterplan laat een ontsluiting voor fietsers en voetgangers eveneens vanuit de Hardraverslaan toe.

Met name spoed dient een zo kort mogelijke en ongehinderde doorgang te vinden. In het masterplan wordt de ambulance-ingang daarom aan de zijde van de Julianalaan gelegd. Om (patiënt)veiligheidsredenen zal een onsluitingsmogelijkheid richting de Metiusgracht eveneens worden aangelegd. Van deze route zullen tevens andere hulpdiensten zoals de brandweer gebruik kunnen maken.

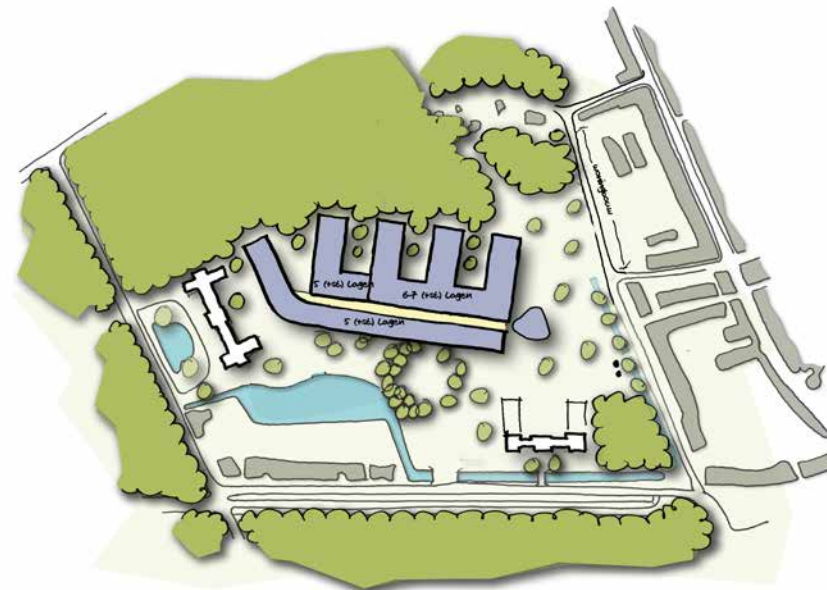

ambulanceweg op terrein Noordwest

ambulanceweg via bestaand pad

2.3 gebouwhoogtes

In de hoogtes van de bebouwing valt een tweedeling te maken tussen die van de eerste fase en van de volgende fasen. Het programma van de eerste fase is voldoende om (boven het souterrain) 4 bouwlagen te vullen. Een technische laag brengt het geheel op 5 bouwlagen. Daarmee blijft dit volume onder de toegestane hoogte en sluit daarmee beter aan op het Westerlicht en het woongebied van de Wilhelminalaan. Met de 1 à 2 lagen hogere volgende bouwfases ontstaat een compacte bouw met een hoogteopbouw naar het westen toe.

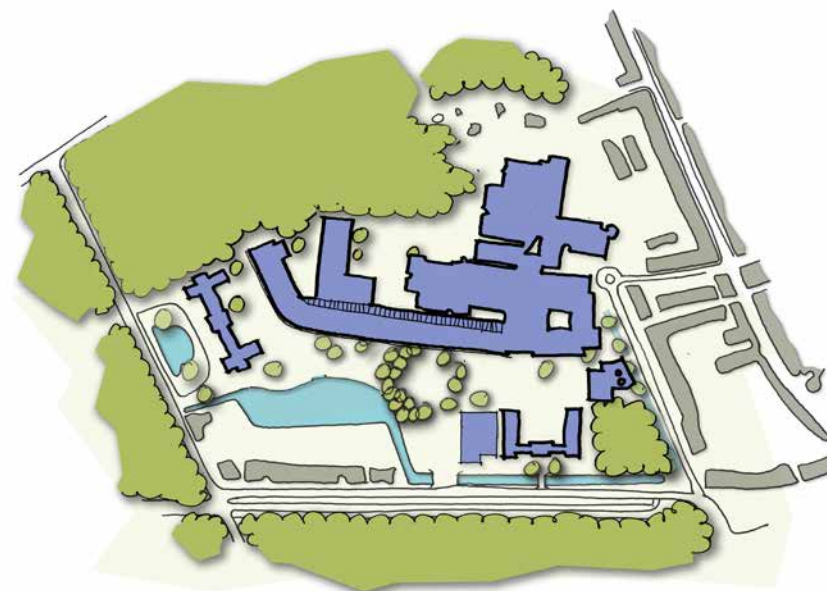

gebouwhoogtes

2.4 fase 1

De eerste fase van het masterplan speelt zich met name af in de "zichtzone". Dat houdt in dat, aangezien veel van de potentiële kwaliteitsslagen zich in deze zichtzone bevinden, in de eerste fase al veel hiervan zou kunnen worden gerealiseerd, met name indien het parkeren grotendeels uit het zicht opgelost zou kunnen worden.

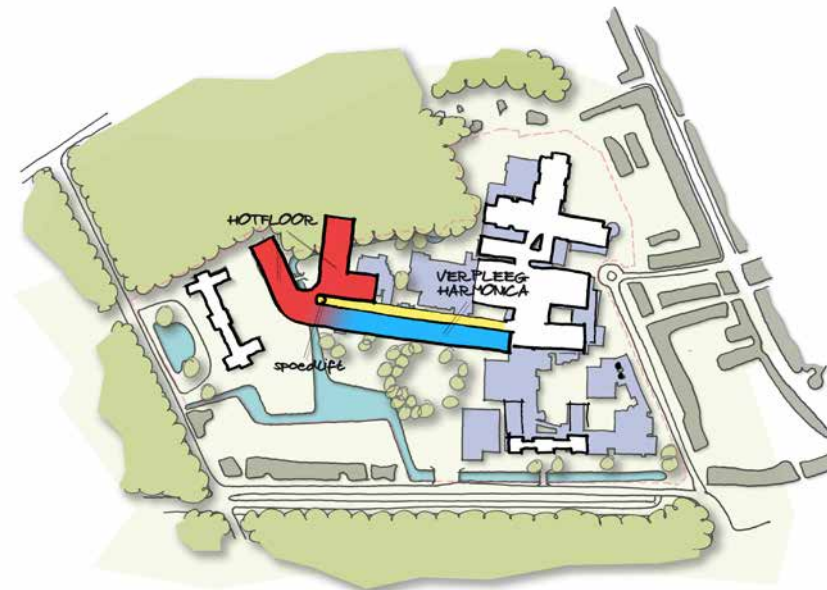
De monumenten komen solitair te staan tegen een decor dat door de nieuwe gevel van het ziekenhuis wordt gevormd. Er bestaat de mogelijkheid de gehele voorzijde zijn definitieve beeld te geven.

beeld na eerste fase

2.5 functionaliteit

Aangezien de prioriteiten van Noordwest liggen bij het realiseren van de zogenaamde acute as of ook wel de hotfloor genoemd, vullen met name deze functies het programma voor fase 1. Deze functies zijn onder andere Operatiekamers, Spoedeisende hulp, Intensive care, Hartbewaking en verloskamers. De wijze waarop deze functies ten opzichte van elkaar zijn gelegen kunnen letterlijk van levensbelang zijn. Verbonden aan de hotfloor is een serie verpleegafdelingen nodig die functioneel als een harmonica kunnen werken. In verticale zin worden de spoedeisende functies aan elkaar gekoppeld door middel van een speciale spoedlift.

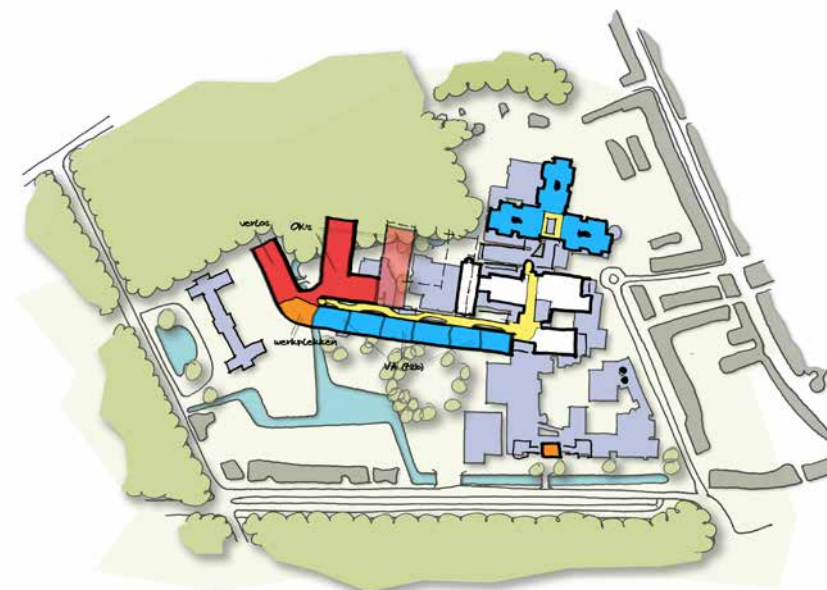

functionele hoofdopzet fase 1

2.6 het OK-complex

De motor van het ziekenhuis vormt het OK-complex. In de acute as van fase 1 zal het HighRisk-HighComplex-gedeelte van het OK-complex worden opgenomen in de acute as. Het andere deel zal op de huidige plek van het OK-complex blijven. Aangezien het idealiter zo is dat alle operatiekamers bij elkaar gelegen zijn is er ruimte gereserveerd om het OK-complex in fase 2 weer aaneengesloten te laten zijn.

Er is verder in detail gekeken naar de afmeting van het OK-complex en daarmee de lengte die voor de gebouwvleugels nodig zijn. De optelling van de breedte van de verpleegvleugel, de logistieke as en de lengte van een OK-vleugel komt ongeveer uit op 100 m. Samen met de fysieke ruimte die om het gebouw noodzakelijk is wordt hiermee bepaald hoeveel ruimte er in De Hout nodig is.

aansluiting OK-complex fase 2 op fase 1

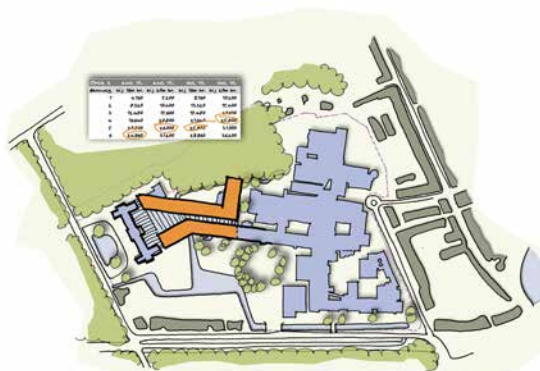
2.7 volumestudies: afgevalen modellen en voorkeursmodel

Een aftasting van de fysieke mogelijkheden die het plangebied voor fase 1 is door het de ziekenhuisgroep gemaakt heeft geleid tot een 4-tal in meer of mindere mate verschillende volumemodellen. Deze modellen zijn primair getoetst op het volume én of ze in staat zijn om cruciale (combinaties van) afdelingen op één bouwlaag te kunnen huisvesten. De voornaamste daarvan is de operatieafdeling met een omvang van circa 3.000 m².

Van de 4 modellen bleken de twee waarvoor geen bomen voor hoefden te worden gekapt, niet aan de volume- en oppervlakte-eisen te voldoen en vielen daarmee af (modellen 1 en 2). Een derde bleek wel aan de volume- en oppervlakte-eisen te kunnen voldoen, maar schoof daarmee zo'n stuk in het waardevolle gebied van De Hout in dat deze op grond hiervan ook kwam te vervallen.

model 1: te klein volume

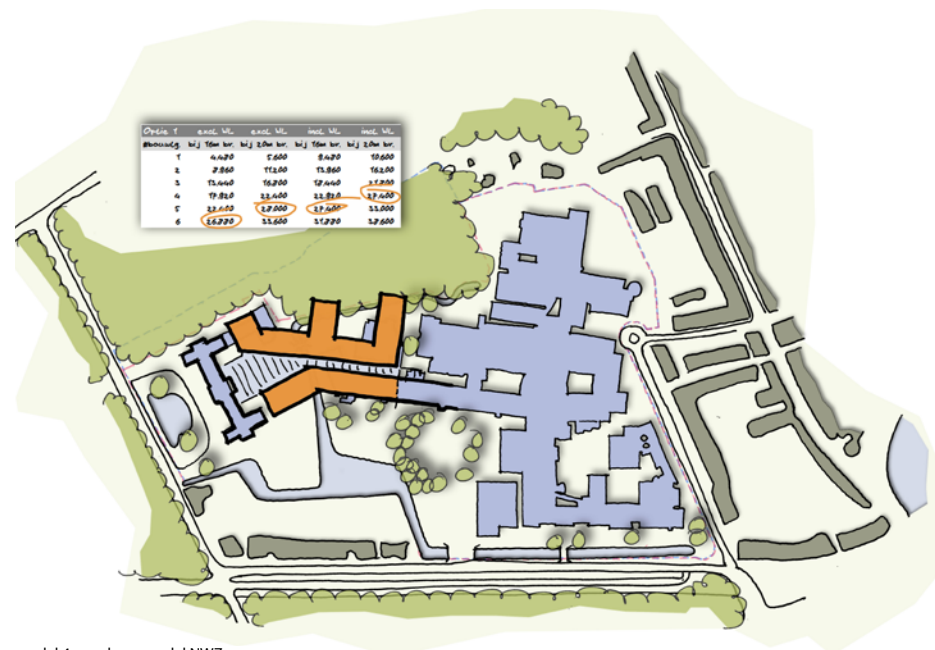
model 2: te klein volume

model 3: te grote footprint

Model 4 verdiende verreweg de voorkeur van de ziekenhuisgroep om dat het voldeed aan de volume- en oppervlakte-eisen en eveneens een compacte envelop met beperkte impact op de groene omgeving. Door het amoveren van de westvleugel van het Westerlicht wordt het te bouwgebied zonder bomen aanzienlijk vergroot. Bovendien maakt dit model een ecologische verbinding mogelijk tussen de Westerhout en de Oosterhout.

Model 4 uit de volumestudie heeft als basis gestaan voor de verdere doorontwikkeling naar het masterplan.

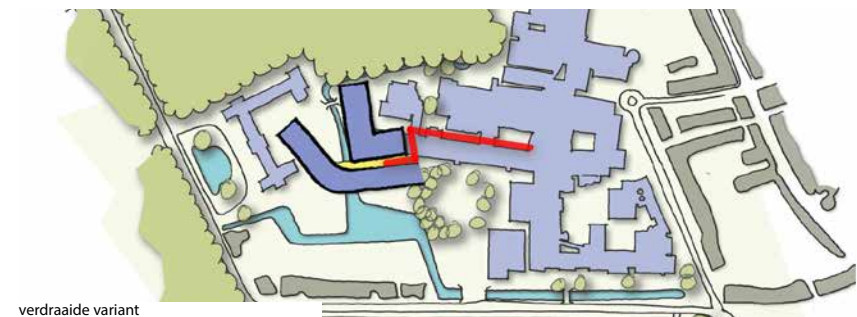
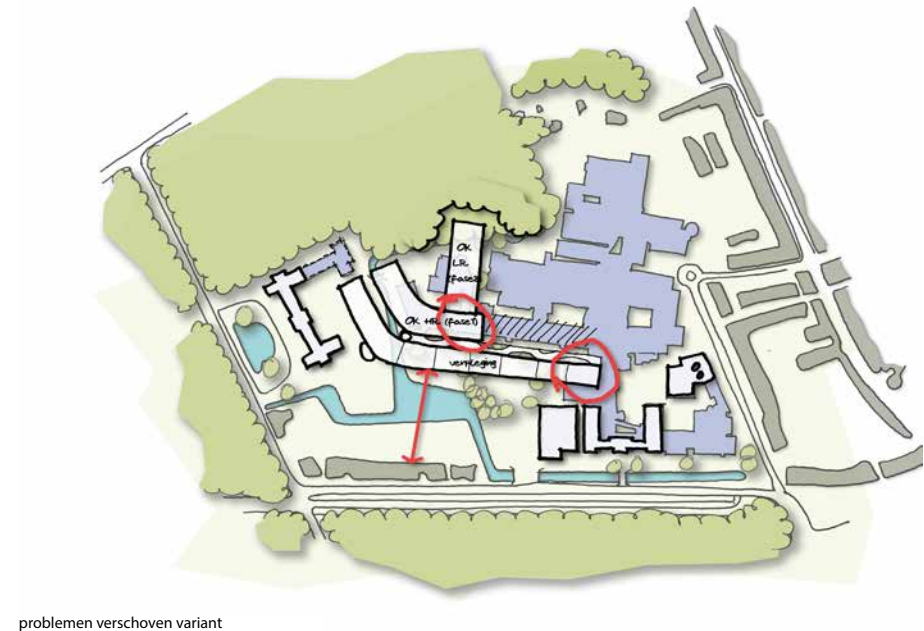
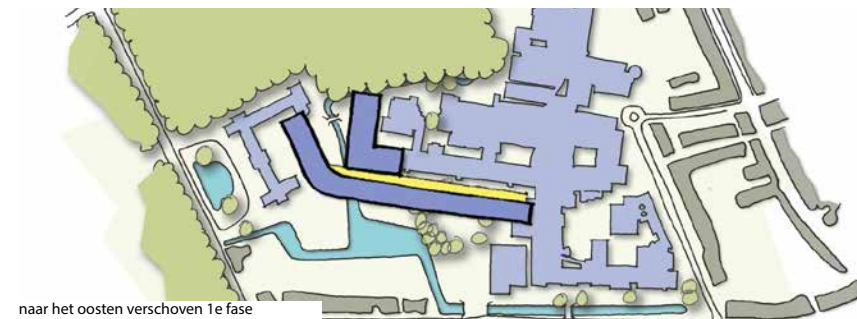
model 4: voorkeursmodel NWZ

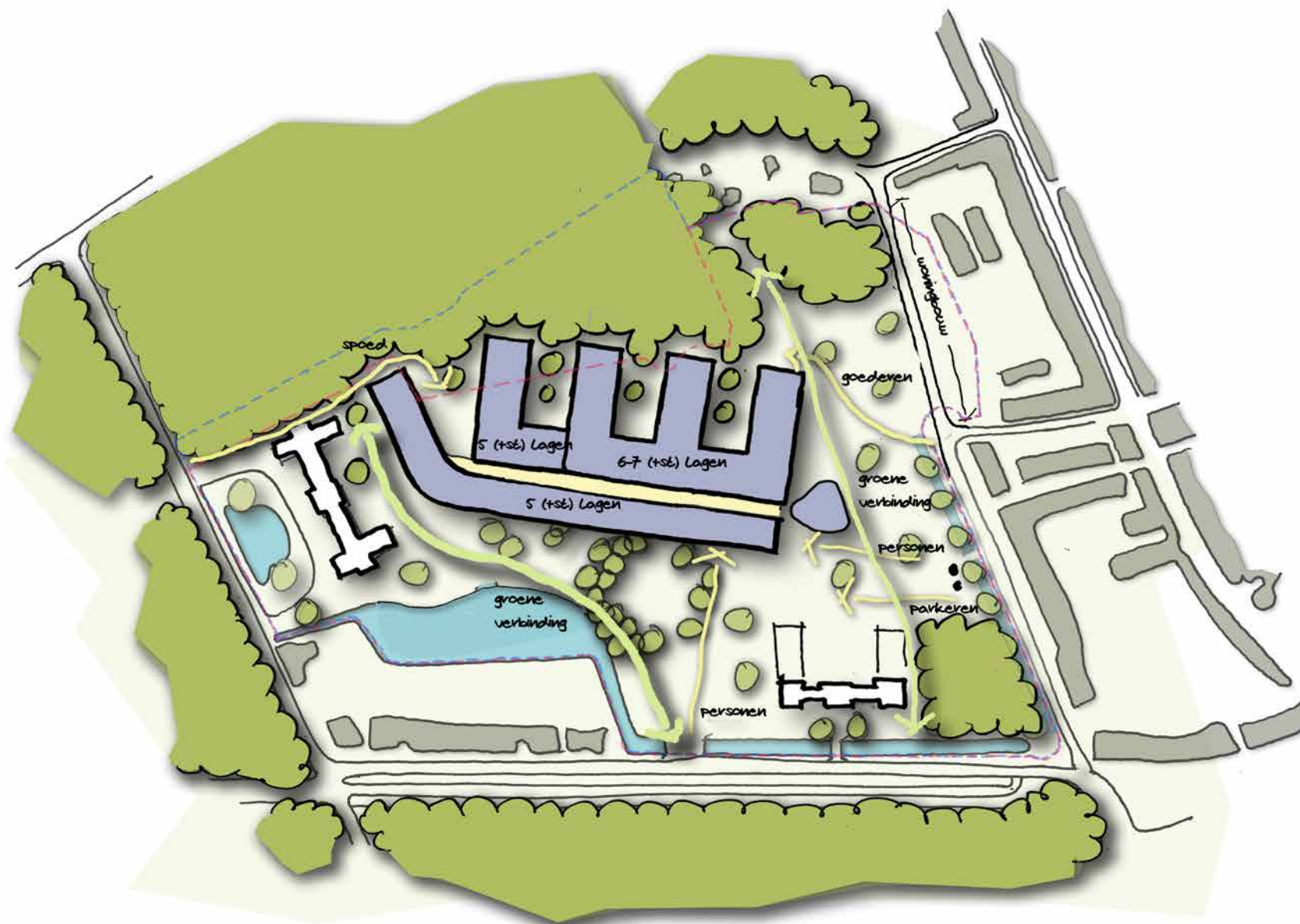
2.8 “uit-de-hout”-varianten

Er is studie gedaan naar varianten die met behoud van de functionaliteit een lagere impact kunnen hebben in De Hout. De uitkomsten van deze studie slopen aan bij de resultaten van de eerdere volumestudies (zie 4.5). Het bleek niet mogelijk zonder bomenkap een variant te vinden waarbij de patientveiligheid en continuïteit van zorg niet in het geding kwamen.

De eerste variant was het verschuiven van het geheel naar het westen (voortuin) waardoor de functionaliteit van de nieuwbouw sec niet zou veranderen. Vanwege de positionering ten opzichte van het Westerlicht en met name vanwege het OK-complex bleek deze verschuiving te leiden tot onacceptabele functionele problemen. Daarnaast zou het tot problemen in de fasering leiden, hogere investeringen vergen en gevaren tijdens de bouw. Deze variant is derhalve uitgesloten door de Noordwest Ziekenhuisgroep.

Bij de tweede variant is getracht het geheel te draaien zodat de richting van het gebouw dezelfde richting aannam als de rand van het bos. Hier werd in fase 1a de logistieke as een knelpunt die in fase 1b opnieuw gemaakt zou moeten worden. Daarnaast leidde dit tot grote faseringsproblemen rondom de verpleegafdelingen. Dat dit tot hogere investeringen leidt behoeft geen verder betoog. Ook deze variant wordt door de Noordwest Ziekenhuisgroep om deze redenen uitgesloten.

masterplan Noordwest Ziekenhuisgroep (mogelijk eindbeeld, planschets gemaakt door NWZ)

3. Stedenbouwkundige uitgangspunten

3.1 uitgangspunten

Het stedenbouwkundig plan gaat in op relevante uitgangspunten als hard beleidskader om tot een succesvolle ontwikkeling van het ziekenhuis te komen. Deze kunnen worden opgevat als regels die een stedenbouwkundige basiskwaliteit garanderen. Zaken als voldoende parkeerplaatsen en verplichte groencompensatie maken hiervan onderdeel uit. De uitgangspunten vloeien voort uit de samenwerkingsovereenkomst die de gemeente heeft afgesloten met de Noordwest Ziekenhuisgroep.

De gemeente onderkent dat de ontwikkeling plaatsvindt in een bijzonder gevoelig gebied dat het hart vormt van Beschermd Stadsgezicht Westerhoutkwartier. Daarom wordt verder gekeken dan basiskwaliteit alleen. Een optimale inpassing van het ziekenhuis vindt op langere termijn plaats als ook zaken met lossere relatie ten opzichte van het ziekenhuis onder de loep worden genomen. Deze verbeteringen van de omgeving worden verkend in een apart document: het toekomstperspectief.

voorzijde Cadettenschool

harddraverslaan

3.2 Uitgangspunten

Als basis voor de uitgangspunten van de stedenbouwkundige visie geldt de vaststellingsovereenkomst tussen de gemeente Alkmaar en Noordwest Ziekenhuisgroep. De uitgangspunten hebben betrekking op het parkeren in het gebied, verkeersontsluiting, water en groen, de globale plek en maximale hoogte van de bebouwing en de monumentale bebouwing op het terrein. De basisuitgangspunten zijn verbeeld op onderstaande kaart.

1. Parkeren

Er kan worden voorzien in voldoende parkeergelegenheid: 1.250 auto's totaal, waarvan 390 auto's extern (terrein labotheek elders, Singelgarage en Harddravervlaan | Bloemenklok). De overige 860 parkeerplaatsen worden gerealiseerd op het ziekenhuisterrein. Bij een oppervlaktebeslag van 25 m² per parkeerplaats komt dat uit op 21.500 m² (grijze vlak).

2. Bereikbaarheid en ontsluitingen

Aan de Prinses Julianalaan ter hoogte van de westzijde van het westerlicht wordt voorzien in een ontsluitingsweg voor de spoedfunctie (ambulances en bezoekers Huisartsenpost)

3. Water

Het water dat wordt gedempt wordt ruim gecompenseerd door de vijver te vergroten, waarmee aan de wateropgave wordt voldaan.

4. Groen

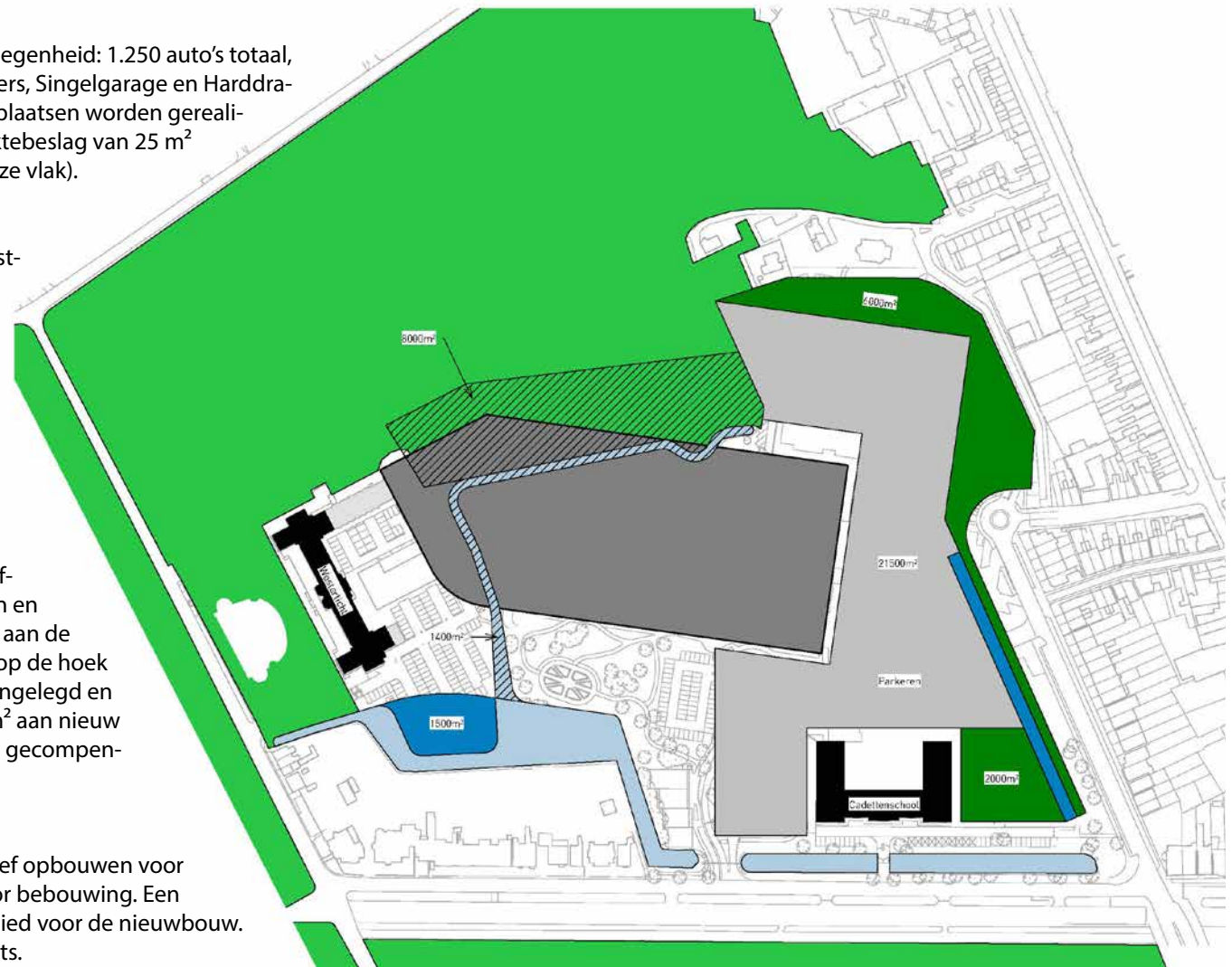
Het bosoppervlak benodigd voor gebouw en bufferzone rondom het gebouw (t.b.v. nooddiensten en onderhoud) wordt ruimschoots gecompenseerd aan de noordzijde en westzijde. In de eerste fase wordt op de hoek van de Metiusgracht minimaal 3.500 m² groen aangelegd en aansluitend op het bos aan de Akerslaan 1.500 m² aan nieuw bos. Elders op het terrein wordt nog eens 900 m² gecompenseerd.

5. Massa en hoogte

Een maximale aantal bouwlagen van zes (exclusief opbouwen voor technische ruimten) vormt het uitgangspunt voor bebouwing. Een compacte bouwvlek (donkergrijs) is het zoekgebied voor de nieuwbouw. Buiten de bouwvlek vindt geen nieuwbouw plaats.

6. Monumenten

De monumenten krijgen een eigen centrale plaats op het terrein en komen los te staan van de nieuwe bebouwing. Voor het Westerlicht bestaat de mogelijkheid een koppeling met het nieuwe ziekenhuisgebouw te maken d.m.v. een luchtbrug

technische kaart met verbeelde afspraken op basis van de vaststellingsovereenkomst d.d. 6 oktober 2016

3.2.1 Parkeren

Om het ziekenhuis goed te laten functioneren geldt als uitgangspunt een aantal van 860 parkeerplekken op het ziekenhuisterrein op een totaal van 1250 parkeerplekken in totaal. Overigens kan dit aantal nog worden herzien op basis van nieuw vast te stellen parkeernormen. Er is op het terrein voldoende ruimte om te voldoen aan deze parkeerbehoefte. Het maaiveldparkeren vindt plaats aan de noord- en oostzijde van het ziekenhuis met uitzondering van de plekken die zijn aangewezen als locatie voor groencompensatie.

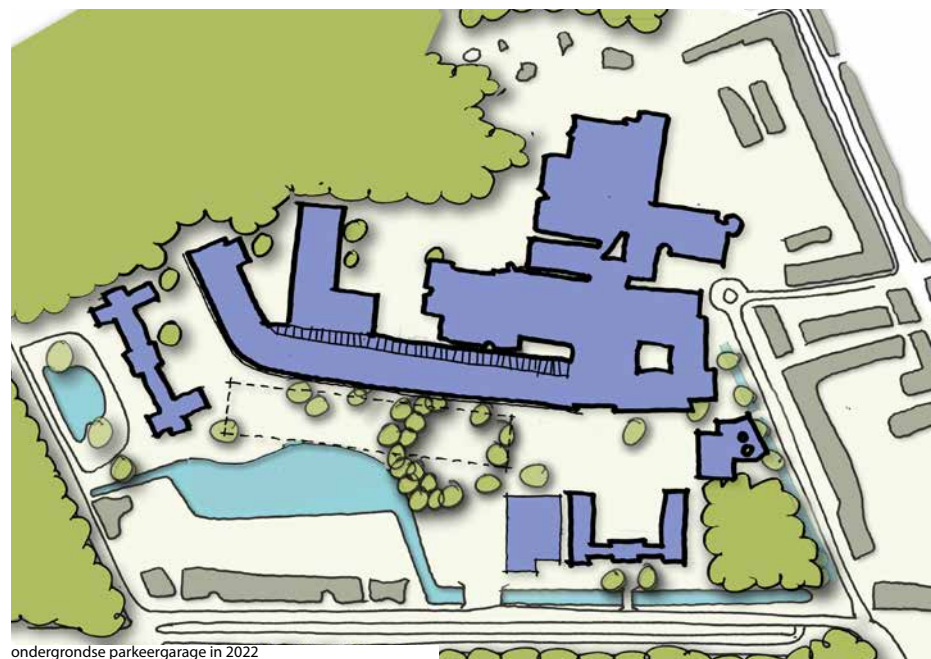
Bij het volledig oplossen van de parkeerbehoefte op maaiveld ontstaat een duidelijk spanningsveld met de beoogde groene inpassing van het ziekenhuis: bij de invulling van 860 parkeerplekken op maaiveld is geen sprake meer van een groene uitstraling van het ziekenhuisterrein en gaat een belangrijke kwaliteit van de inpassing verloren. Het heeft daarom de sterke voorkeur de parkeerbehoefte of delen daarvan op te lossen onder de grond. Een alternatief vormt een centrale gebouwde parkeervoorziening boven de grond of combinatie van ondergronds en gebouwd parkeren.

Het zoekgebied voor een ondergrondse parkeervoorziening in de eerste fase is gedacht in de voortuin die voldoende groot is om deze te kunnen huisvesten. Hier kan worden gedacht aan een volledig ondergrondse parkeervoorziening van een groen bovendeck waarover het park kan doorlopen.

Het zoekgebied voor een gebouwde parkeervoorziening van maximaal 11.000 m² is gedacht aan de noordzijde parallel aan de Metiusgracht. Het gaat hier om een halfverdiepte parkeeroplossing van twee lagen met een groene zoom bestaande uit een flauw groen talud. De voorziening wordt maximaal 1,5 meter hoog zodat deze goed in te passen is en geen barrière opwerpt in de doorlopende ruimte rond het ziekenhuis. Een verhoging van deze voorziening tot maximaal 6 meter is alleen wenselijk indien deze landschappelijk kan worden ingepast. De haalbaarheid van een dergelijke verhoging dient te worden aangetoond door middel van aanvullend ontwerpend onderzoek.

De ondergrondse parkeervoorziening en de gebouwde parkeervoorziening maken onderdeel uit van de ambities waarvan de haalbaarheid wordt onderzocht.

Het uiteindelijk te kiezen type parkeeroplossing heeft gevolgen voor de tijdelijke situatie: een ondergrondse parkeervoorziening in de voortuin kan direct worden aangelegd in fase 1, terwijl een gebouwde parkeervoorziening langs de Metiusgracht pas in een latere fase kan worden aangelegd wanneer de gebouwen op die plek zijn gesloopt. Tot die tijd zal het parkeren tijdelijk op maaiveld plaatsvinden en in de bestaande parkeergarage.

ondergrondse parkeergarage Orbis MC Sittard bovenaanzicht

ondergrondse parkeergarage Orbis MC Sittard in- en uitgang

3.2.2 Bereikbaarheid en ontsluitingen

Bezoekers en goederen

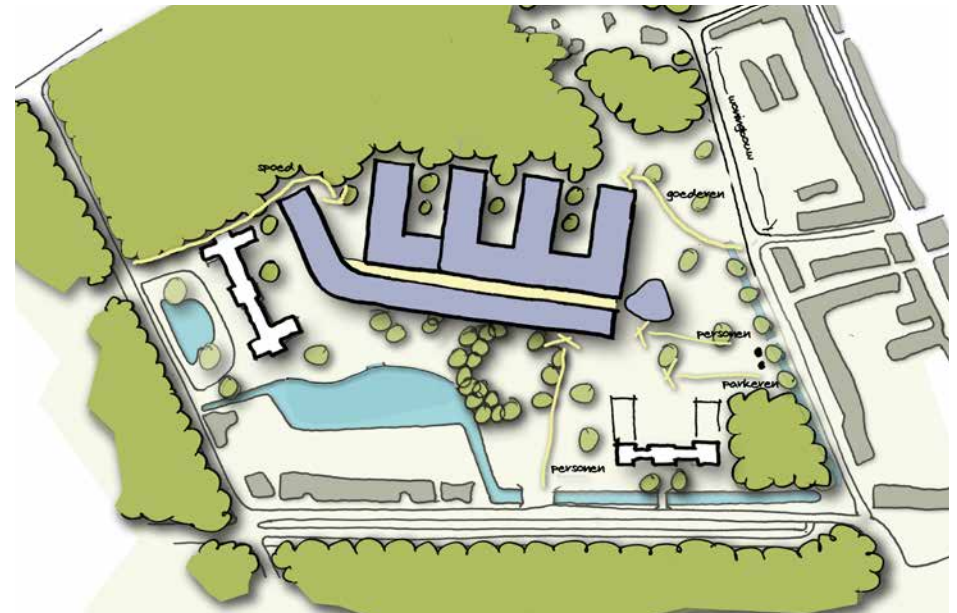
Het stedenbouwkundig plan gaat uit van verschillende oplossingen voor het parkeren. Voor de ontsluiting van de gekozen parkeeroplossing geldt als uitgangspunt een zoekgebied ruwweg op de hoek van de Metiusgracht en de Wilhelminalaan ter hoogte van de te slopen zusterflat. De ruimte die hierdoor ontstaat biedt veel ruimtelijke kwaliteit. Op deze hoek krijgt de ontsluiting de uitstraling van een groene in- en uitgang, waarbij de Cadettenschool vrij van bebouwing komt te liggen. Deze openheid versterkt de historische structuur van dit deel van het park. Het aantal verkeersbewegingen over de Wilhelminalaan richting de huidige toegang wordt door de maatregel drastisch beperkt. Doorgaand autoverkeer via de Wilhelminalaan is niet gewenst. De woningen aan de Wilhelminalaan blijven net als in de huidige situatie bereikbaar via de Prinses Julianalaan. Het wegprofiel zal hierop worden afgestemd waarbij het accent komt te liggen op langzaam verkeer.

Aan de Metiusgracht heeft de maatregel het gevolg dat verkeersstromen van bewonersverkeer en bestemmingsverkeer voor het ziekenhuis

Het is gewenst dat het ziekenhuis ook met het openbaar vervoer bereikbaar blijft. De bus maakt nu gebruik van de Wilhelminalaan. Dat zal in de nieuwe situatie zo blijven.

Spoedontsluiting ambulances via Julianalaan

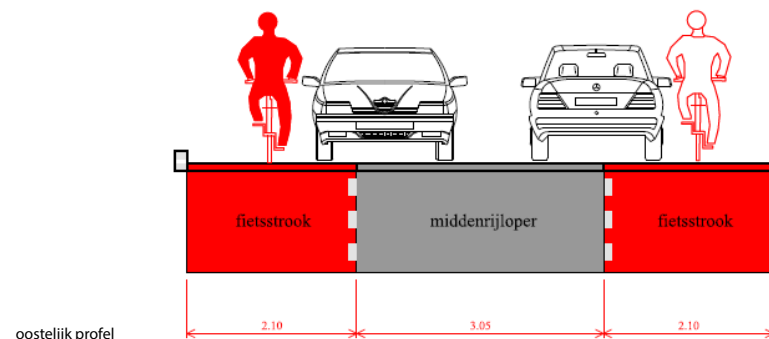
Het ligt voor de hand dat de ontsluiting van de ambulances en bezoekers van de huisartsenpost een zo eenvoudig en kort mogelijke route krijgt zonder (mogelijke) belemmeringen. De route van de openbare weg naar de spoedeisende hulp is het kortste aan de Prinses Julianalaan en wel ter hoogte van de westzijde van Huize Westerlicht. De spoedpost is daarom aan de zuidzijde van de kavel gesitueerd. Als uitgangspunt geldt dat ambulances in hoofdzaak vanaf de Kennemerstraatweg

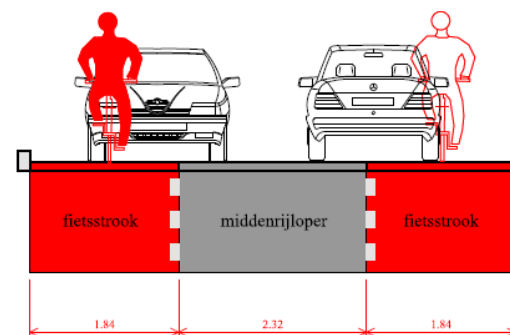
via de Prinses Julianalaan naar het ziekenhuis rijden. Een rechte route vlak langs het Westerlicht, met het oog op zo min mogelijk te kappen bomen, ontsluit het ambulanceverkeer rechtstreeks op eigen terrein van Noordwest.

Het landelijk kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur (CROW) ontwikkelt praktische toepasbare kennis voor beleidsvoorbereiding en ontwerp in de vorm van richtlijnen en aanbevelingen. Het CROW baseert wegingdelingsprincipes op de functie van de weg, de intensiteit van het auto- en fietsverkeer en de beschikbare ruimte. Voor de Prinses Julianalaan beveelt het CROW minimaal een wegprofiel aan met fietsvoorzieningen in de vorm van fietsstroken. Het autoverkeer kan gezien de vrij lage intensiteit gebruik maken van één rijbaan. De wegbreedte voor dit profiel varieert van 6 tot 7,25 m.

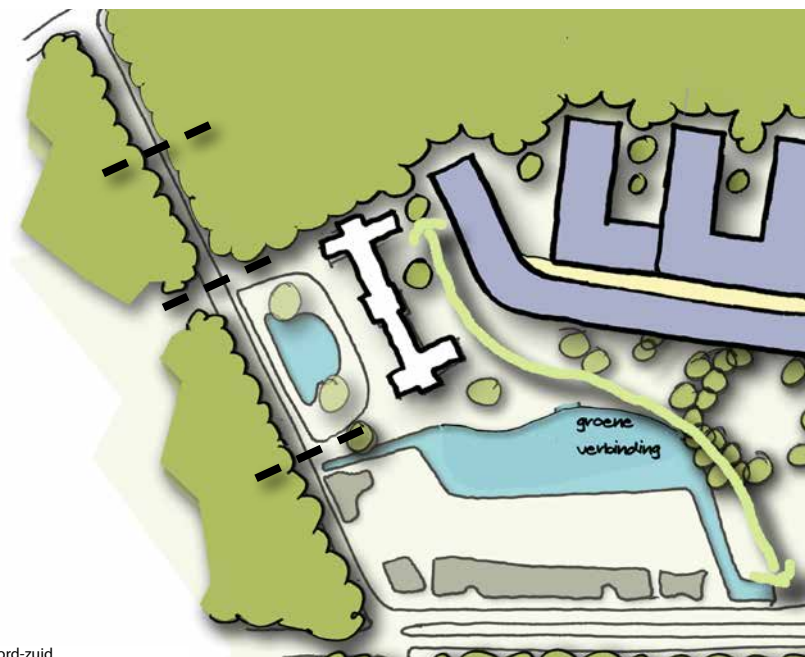
De ambulance zal naar verwachting gemiddeld 24 keer per dag gebruik maken van de Prinses Julianalaan. Noordwest en de ambulancedienst van Zilveren Kruis hebben aangegeven dat de ambulance in de meeste gevallen vanaf de Kennemerstraatweg richting het ziekenhuis zal rijden en in mindere mate vanaf de Westerweg. Vanuit dit uitgangspunt is het vooral gewenst om op het gedeelte tussen de Kennemerstraatweg en de entree naar het ziekuisterrein een wegprofiel aan te leggen van 7,25 m (hoofdontsluiting ambulance). Dit profiel is binnen de huidige bomenstructuur in te passen. Wel zal de parkeerstrook aan de zijde van het park nodig zijn om dit profiel aan te kunnen leggen. Deze parkeergelegenheid kan echter op korte afstand worden gecompenseerd. Op het resterende gedeelte tot aan de Westerweg volstaat een profiel van 6 meter (basisontsluiting ambulance). Dit profiel is binnen de huidige wegbreedte in te passen. De bestaande voetpadenstructuur wijzigt niet. De aanpassing van het profiel van de Julianalaan geldt als noodzakelijk uitgangspunt voor het goed functioneren van de spoedpost en zal daarom te hand worden genomen.

oostelijk profiel

westelijk profiel

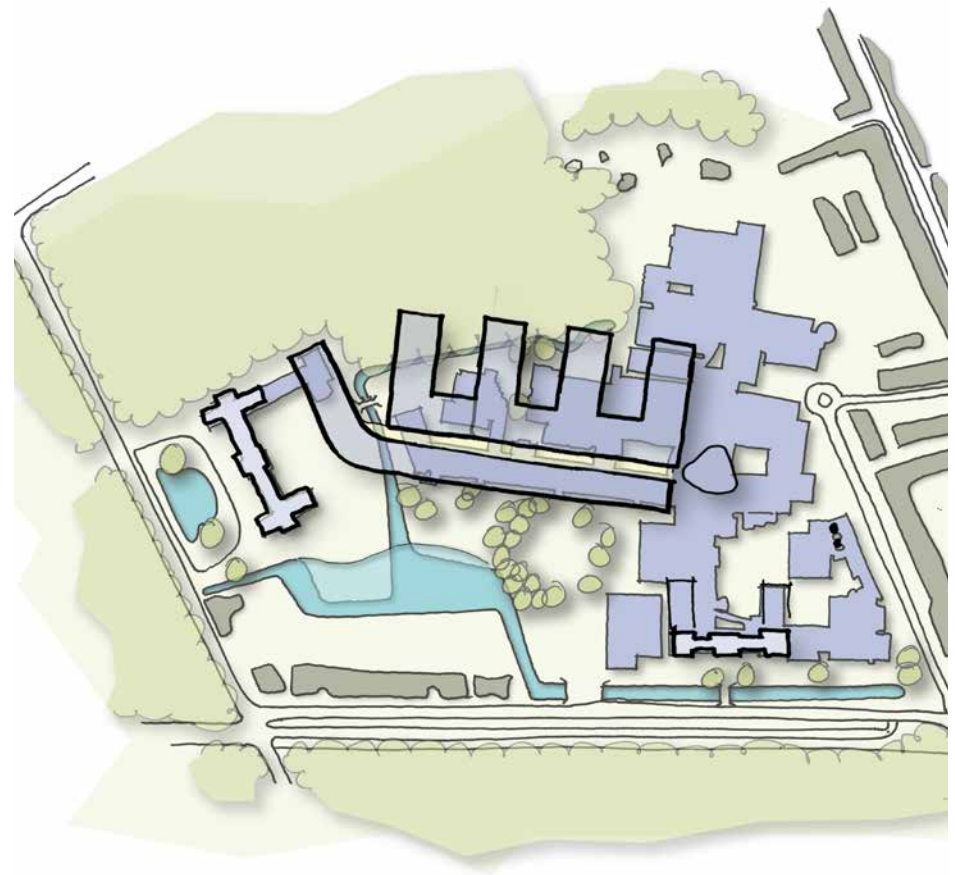
verbindingen noord-zuid

3.2.3 Water

De huidige waterloop op het ziekenhuisterrein komt met de ontwikkeling van het ziekenhuis te vervallen. Watercompensatie wordt gezocht in het uitbreiden van de bestaande vijver met ecologische oevers in de voortuin achter de Wilhelminalaan als onderdeel van een groene zone die de verschillende delen van de Alkmaarderhout verbindt. Dit geldt als uitgangspunt voor de watercompensatie.

Hierdoor ontstaat een positieve waterbalans met meer water in het gebied dan in de huidige situatie. Bovendien wordt met het (verplicht) compenseren van het water een ruimtelijk-kwalitatief doel bereikt: het uitbreiden van de vijver voegt extra ruimtelijke beleving en ecologische kansen toe aan de beoogde groene verbindingzone.

Aandachtspunt in de ontwikkeling van het ziekenhuis, vormen de grondwaterstromen. Eventuele verstoring van deze stromen met als gevolg van bomensterfte door een afwijkende grondwaterstand, dient te worden vermeden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij de aanleg van nieuwe kelders of een ondergrondse parkeergarage. Ook de demping van de huidige watergang kan effect hebben op het bos. Nader uit te voeren hydrologisch onderzoek staat daarom altijd aan de basis van ruimtelijke ingrepen in het gebied.

water en masterplan

compensatiegebieden groen

3.2.4 Groen

Het vernieuwen van het ziekenhuis houdt in dat een beperkt aantal bomen zal moeten worden gekapt. Vanuit het oogpunt dat de herontwikkeling van het ziekenhuis juist ook bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de Hout, is een aantal locaties aangewezen waar groen wordt gecompenseerd. De groencompensatie heeft als doel het ziekenhuisterrein beter in te bedden in het bestaande groen, de Westerhout aansluitend te verlengen richting Akerslaan en route vanuit de binnenstad naar de Wilhelminalaan een groene begeleiding te geven. De groencompensatie bestaat uit een totaal oppervlak van 5.900 m² op de volgende plekken:

1. een oppervlak van 1.500 m² parkbos aan de zijde van de Akerslaan
2. een oppervlak van 3.500 m² groen op de hoek Metiusgracht/Wilhelminalaan als onderdeel van de groene in- en uitgang voor het verkeer
3. groen elders op het terrein in de groene verbindingszone: 900 m²

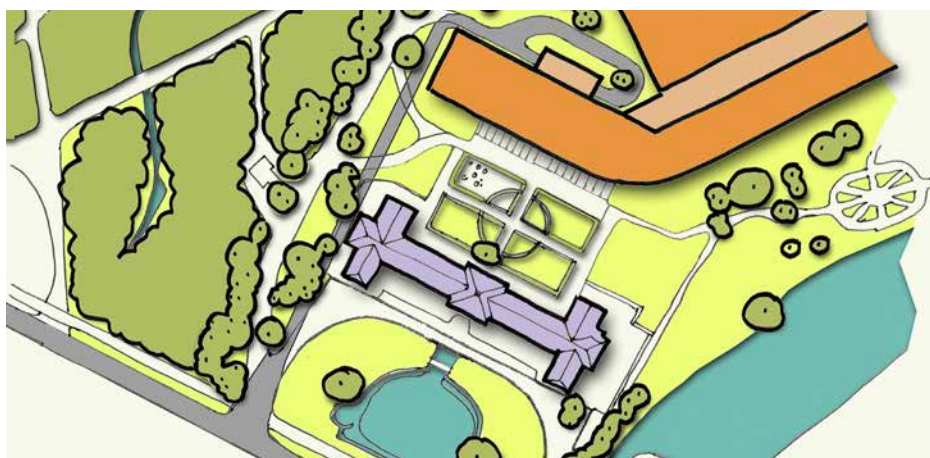
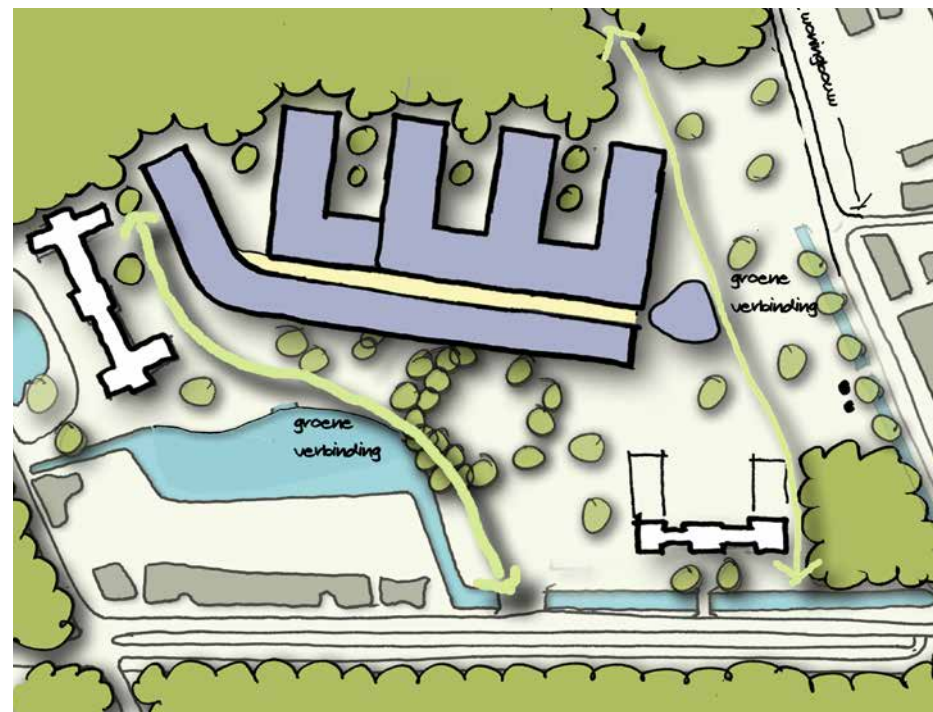
Uitgangspunt is dat alle compensatie tot stand komt binnen vijf tot tien jaar na vaststelling van het bestemmingsplan., volgend op de juridisch-planologische kaders die zijn opgenomen voor het regelen van de groencompensatie.

Groene verbingszone voor voetgangers

Een groene zone vanaf de Harddraverslaan via de achterzijde van het Westerlicht over het ziekenhuisterrein naar de Westerhout maakt als uitgangspunt nadrukkelijk onderdeel uit van het een groene ziekenhuisomgeving. De zone biedt een meerwaarde voor de doorwaarderbaarheid van de Alkmaarderhout, verbindt de verschillende groene delen van de Hout met elkaar en maakt daarmee een 'Rondje door de Hout' mogelijk. Hierdoor raakt het ziekenhuisterrein op een natuurlijke manier ingebed in de (groene) omgeving en wordt aangesloten op de padenstructuur van de Westerhout.

Met deze verbinding ontstaat een betere ruimtelijke relatie tussen de monumentale gebouwen De Voorhout, De Cadettenschool en het Westerlicht. Ook draagt de verbinding bij aan het padenpatroon van De Hout. Door het groen vormgeven van de verbinding (en het uitbreiden van de bestaande vijver met een natuurlijke oever) kan deze ook bijdragen aan de natuurwaarden van het parkbos.

In de zone is de voetganger dominant. In de openbare ruimte is kruisend autoverkeer, met uitzondering van ambulanceverkeer en bezoek aan de huisartsenpost, ondergeschikt aan langzaam verkeer. De zone vormt in ieder geval een samenhangende parkachtige groene begeleiding over het ziekenhuisterrein van minimaal 15m met een los voetpad.

3.2.4 Massa en hoogte

Het ruimtelijk concept van de ziekenhuisontwikkeling gaat uit van een landhuis in het park. Hierbij mag het duidelijk zijn dat een nieuw ziekenhuis met een te grote footprint weinig groene ruimte overlaat om het concept gestalte te geven. Het uitgangspunt is daarom de footprint van het ziekenhuis ten opzichte van de bestaande situatie te verkleinen en de ruimte te zoeken in de hoogte. Als globale norm voor de maximale hoogte geldt de hoogte van de bestaande bomen in de Alkmaarderhout. Deze bedraagt circa 25 m. Bij een hoogte van maximaal 25 m zijn zes (hoge) bouwlagen mogelijk die in balans zijn met het omringende verticale groen.

In een afweging tussen een kleinere footprint en een grotere hoogte, heeft een kleinere footprint de voorkeur omdat een groene inpassing op maaiveld meer effect heeft op de groene beleving van de omgeving dan de hoogte ten opzichte van de bestaande bomen. Om deze afweging goed te kunnen maken, wordt een overgangshoogte tussen de 25 en 29 m mogelijk gemaakt waaraan extra welstandscriteria zijn verbonden ten gunste van een groene inpassing van de ontwikkeling. Een zevende bouwlaag tot 29 m voor bijvoorbeeld de plaatsing van technische installaties wordt hiermee mogelijk gemaakt.

Een klein deel van de Westerhout zal worden benut voor de bouw van het nieuwe ziekenhuis. Het betreft een maximale invulling van 5.900 m² binnen een zoekgebied van ca. 8.000 m². De afweging voor het aanwijzen van de zone ligt in het behouden van de voortuin en daarmee de afstand tussen ziekenhuis en bewoners langs de Wilhelminalaan, de aanleg van een groene zone tussen Westerhout en Harddraverslaan, het laten doorfunctioneren van het ziekenhuis in de tijdelijke situatie en het beter etaleren van de bestaande monumenten op het terrein. Voor groen dat verdwijnt, geldt een compensatieregeling waardoor op andere plekken de Hout weer wordt aangeheeld.

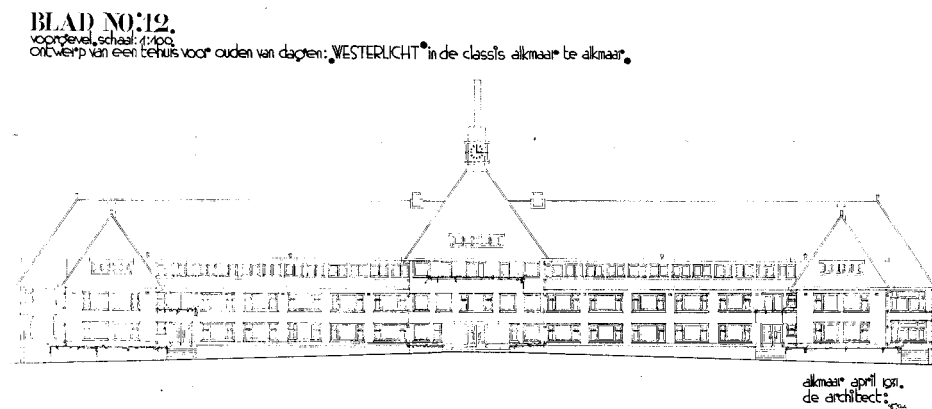
3.2.5 Monumenten

Zowel Huize Westerlicht als de Cadettenschool zijn aangewezen als Rijksmonument. Naast de hoge architectonische waarde bezetten zij markante plekken in de Alkmaarderhout en op het ziekenhuisterrein.

Cadettenschool

De Cadettenschool is in 1892 gebouwd langs de Wilhelminalaan. Het complex was oorspronkelijk groter en het terrein werd omzoomd door een ringsloot. Het gebouw vormde de kiem voor de latere ontwikkeling van het ziekenhuis vanaf 1927 tot aan het huidige grootschalige ziekenhuiscomplex. Hiermee vertegenwoordigt het gebouw als geheel een hoge cultuurhistorische waarde, maar met name het onderzochte gebouw staat hiervoor, als meest zichtbaar onderdeel, symbool.

De herontwikkeling van het ziekenhuis koppelt de Cadettenschool los van alle niet-monumentale bebouwing. Aan weerszijden wordt een open groene ruimte gecreëerd, zodat het gebouw zelfstandig op een groen dienblad komt te staan. Door het schppen van ruimte rond het gebouw, komt de ruimtelijke beleving van het monument beter tot zijn recht.

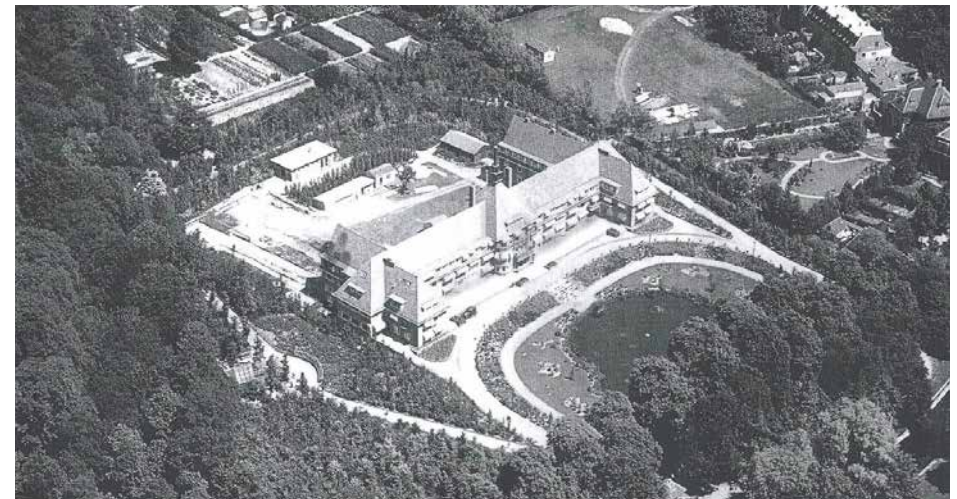

Huize Westerlicht

Bejaardenhuis "Huize Westerlicht" is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als merendeels gaaf bewaard voorbeeld van bejaardenhuisvesting uit het Interbellum, opgetrokken in de stijl van de late Amsterdamse School. Het gebouw heeft hoge situationele waarde vanwege de markante ligging in de Alkmaarderhout.

Een deel van het nieuwe ziekenhuis is geprojecteerd in de westvleugel van het Westerlicht, evenals de groene zone, met als achterliggende gedachte zoveel mogelijk bomen te sparen en een groene verbinding mogelijk te maken over het ziekenhuisterrein tussen de verschillende delen van de Alkmaarderhout.

De vleugel is een uitbreiding van het oorspronkelijke ontwerp van het bejaardenhuis uit 1932. Deze vleugel is deels herbouwd na de brand in 1952. Het hoofgebouw heeft een hogere cultuurhistorische waarde dan de westvleugel. Voor medische functies is het Westerlicht vrijwel ongeschikt vanwege de zeer beperkte verdiepingshoogte. Hierdoor ontbreekt een programma voor het complete complex. Gelet op afwegingen die ten grondslag liggen aan de ruimtelijke inpassing van het ziekenhuis, het aanleggen van een groene route en het ontbreken van een geschikt programma voor het gehele Westerlicht, geldt daarom als uitgangspunt het behoud van het meest monumentale deel. Hierbij komt de westvleugel te vervallen en zal worden afgebroken. Het verlies aan cultuurhistorische waarde van het monument zal op deze plek gecompenseerd moeten worden door het aanhalen van de wandelpadenstructuur als nieuwe cultuurhistorische waarde.

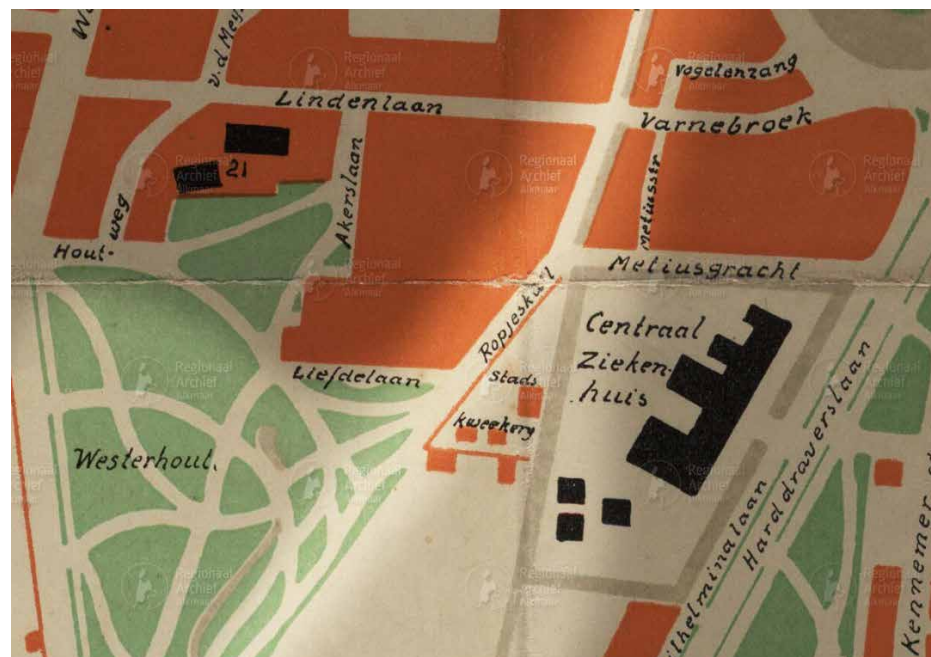
Beschermd stadsgezicht

De ontwikkeling van het ziekenhuisterrein vindt plaats binnen de grenzen van het beschermde stadsgezicht. De gemeente hanteert daarom een hoge ambitie voor de inpassing van het nieuwe ziekenhuis in de omgeving in lijn met de doelen van het beschermd stadsgezicht. Uitgangspunten zijn daarom het versterken en beter leesbaar maken van historische structuren en een respectvolle benadering van bestaande monumenten op het terrein.

Voor de vernieuwbouw van het ziekenhuis is het noodzakelijk een ingreep te doen in het historische parkbos Westerhout. In de stedenbouwkundige opzet is zoveel mogelijk rekening gehouden met de huidige structuur van het gebied en is naar mogelijkheden gezocht om verloren structuren weer te herstellen. Het zoekgebied voor de vernieuwbouw binnen het parkbos blijft buiten de bestaande paden die door Westerhout lopen. Een deel van de compensatie van het groen wordt aansluitend op het bestaande parkbos gekoppeld waardoor de Westerhout aan deze zijde wordt vergroot

herstel verbinding Ropjeskuil - Westerhout

3.2.6 Samenvatting uitgangspunten en ambities

Hieronder staat een samenvatting van uitgangspunten die een ruimtelijke basis-kwaliteit garanderen die minimaal nodig is voor de ontwikkeling ziekenhuis

Verkeer en parkeren

Uitgangspunten

- voldoende parkeerruimte op maaiveld ziekenhuisterrein voor 860 auto's
- ondergrondse parkeervoorziening mogelijk
- ontsluiting spoedpost langs Julianalaan met aanpassing wegprofiel
- ontsluiting bezoekers en goederen op hoek Wilhelminalaan/Metiusgracht
- autoluw maken Wilhelminalaan
- behoud huidige OV-voorzieningen Wilhelminalaan

- behoud hoofdgebouw Westerlicht; sloop mogelijk westvleugel indien op de vrijkomende plek wandelpadenstructuur wordt aangeheeld

Water

Uitgangspunten

- uitbreiden bestaande vijver voortuin als onderdeel wateropgave
- geen verandering waterhuishoudkundige situatie zonder hydrologisch onderzoek

Groen

Uitgangspunten

- groencompensatie van 5.900 m² binnen vijf tot tien jaar, waarvan:
- 1.500 m² parkbos tussen Westerhout en Akerslaan
- 3.500 m² park op de hoek Metiusgracht/Wilhelminalaan als onderdeel groene entree ziekenhuisterrein
- 900 m² groen binnen de realiseren groene verbindingszone achter Huize Westerlicht
- aanleg groene verbindingszone achter Westerlicht > 15 m

Massa en hoogte

Uitgangspunten

- bouwhoogte maximaal 29 m (7 bouwlagen incl. technische laag)
- extra welstandscriteria voor bouwdelen boven de 25 meter
- zoekgebied van maximaal 8.000 m² ziekenhuis in Westerhout met maximale invulling van 5.900 m².
- voldoende afstand houden ten opzichte van bestaande woonbebouwing en monumenten op het terrein

Monumenten

Uitgangspunten

- vrijmaken cadettenschool van bebouwing in groene ruimte

4. Plankaart stedenbouwkundig plan

LEGENDA:

- hoofdentree
- brug
- duiker
- zoekgebied gebouwd parkeren
- zoekgebied ondergronds parkeren
- maaiveldparkeren
- ontsluiting openbaar vervoer
- max. bouwhoogte (m1) + vrijstelling
- mogelijke lichtbrug zkh/westerlicht
- bestaand water
- zoeklocatie nieuw water
- groene buffer
- zoeklocatie entree gemotoriseerd verkeer
- zoeklocatie groene verbinding
- parkzone
- mogelijk te verwijderen bos
- nieuwe parkboszone
- langzaam verkeersroute
- autoluw maken
- groene wandelverbinding
- zoeklocatie entree gemotoriseerd verkeer
- monument
- respectruimte om monument
- helder volume gebouw aan park
- gebouw integreert met bos
- bestaande bomen
- bestaande bomen ouder dan 50 jaar

5. Maatschappelijke participatie

Zowel de gemeente Alkmaar als Noordwest hechten grote waarde aan een transparant proces met ruimte voor inspraak vanuit de omgeving. Door tijdig inspraak te laten plaatsvinden, verbetert het plan reeds in de beginfase en verbetert het draagvlak.

Een klankbordgroep bestaande uit verschillende deelnemers vanuit het maatschappelijk middenveld en omwonenden uit de buurt hebben op verschillende momenten meegedacht en opmerkingen gemaakt bij de totstandkoming van het stedenbouwkundig plan. De feedback heeft bijgedragen aan een plan waarin bepaalde keuzes scherper zijn bijgesteld waardoor het plan verder is uitgekristalliseerd en aan balans heeft gewonnen.

Belangrijke onderdelen uit de feedback van de klankbordgroep die hebben geleid tot aanpassing van het plan zijn de aanleg van een groene verbinding achter het Westerlicht, een verkleining van het zoekgebied voor realisatie van nieuwbouw in de Westerhout, het aanhelen van de Westerhout op basis van toe te voegen nieuw parkbos richting Akerslaan en het opnemen van de mogelijkheid tot realisatie van ondergronds en bebouwd parkeren.

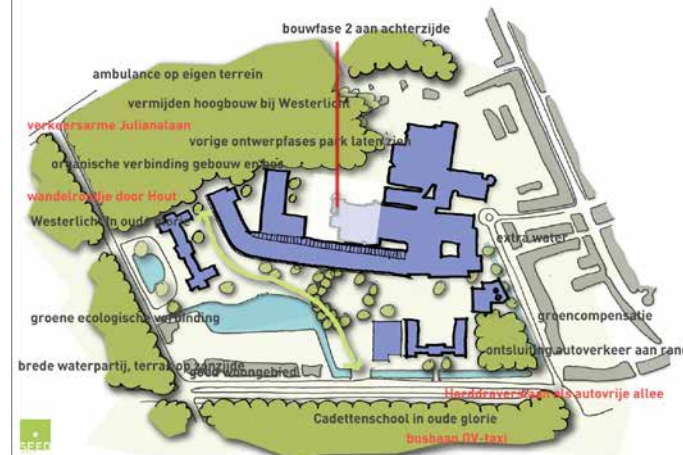

visies klankbordgroep op De Hout

Westerhout versterken
meer bos op Noordwest terrein
groencompensatie
groene ecologische verbinding
water toevoegen
ambulance op eigen terrein
Cadettenschool in oude glorie
Westerlicht in oude glorie
goed woongebied
wandellandje door Hout
parkeren uit het zicht
ontsluiting autoverkeer aan rand
verkeersarme Julianalaan
Harddravervlaan als autovrije allee
organische verbinding gebouw en bos
herwaardering park
vorige ontwerpfases park laten zien
compact ziekenhuisgebouw
vermijden hoogbouw bij Westerlicht
busbaan OV-taxi
parkeergarage
brede waterpartij, terras op zonzijde
geen bomenkap

wensen klankbordgroep: fase 1

Westerhout versterken
meer bos op Noordwest terrein
groencompensatie
groene ecologische verbinding
extra water
ambulance op eigen terrein
Cadettenschool in oude glorie
Westerlicht in oude glorie
goed woongebied
wandellandje door Hout
parkeren uit het zicht
ontsluiting autoverkeer aan rand
verkeersarme Julianalaan
Harddravervlaan als autovrije allee
organische verbinding gebouw en bos
herwaardering park
vorige ontwerpfases park laten zien
compact ziekenhuisgebouw
vermijden hoogbouw bij Westerlicht
busbaan OV-taxi
parkeergarage
brede waterpartij, terras op zonzijde
geen bomenkap

6. beeldkwaliteitplan en toetsingscriteria

6.1 concept

Het nieuwe ziekenhuis maakt deel uit van het stadspark. Het staat vrij in de groene ruimte. Het is autonoom en herkenbaar als 'één groot gebouw' en niet als een breed uitgezaaid conglomeraat van gebouwen (geen campusmodel). Het is een 'landhuis in het park'.

6.2 plaatsing en aansluiting op omgeving

Een landhuis in het park is geen introverte afwerende vesting. Er is een subtiele overgang tussen privé en openbaar: er zijn geen harde grenzen en hoge ommuringen maar het gebouw oogt benaderbaar. Het nodigt de wandelaar uit om z'n wandeling voort te zetten op haar landgoed dat zo onderdeel wordt van het publieke domein.

Doordat het ziekenhuis zich laat omringen door het park, en er niet slechts aan de rand een groot stuk 'afsnijdt', wordt het park gevoelsmatig groter. Hierdoor functioneert de Westerhout als één groot stadspark. Tussen ziekenhuis en Metiusgracht komt een groene zoom, bestaande uit een nieuwe singel met groene oevers. Hierdoor loopt ook aan die zijde het park visueel en functioneel door. Het park geeft op haar beurt een groene omarming terug aan het ziekenhuis en zorgt daarmee voor een aantrekkelijke 'healing environment'.

Een ziekenhuis kent een intensieve logistieke aansluiting op het omringende stedelijk weefsel. Om te voorkomen dat te veel aansluitingen de omarming van het park te niet doen moeten aantal en plaats van deze aansluitingen zorgvuldig worden gekozen. Het ziekenhuis heeft z'n hoofdentree aan de oostzijde. Dit sluit het beste aan bij de interne organisatie van het ziekenhuis en bij de ligging ten opzichte van het centrum. Het gebouw staat op de rand van twee sfeergebieden binnen het park: het meer bosachtige deel aan noordwestzijde en het meer formele, open parkachtige deel aan zuidoostzijde. Deze positie geeft aanleiding voor differentiatie van de architectuur van het ziekenhuis, zonder dat dit ten koste gaat van het éénduidige gebouwconcept.

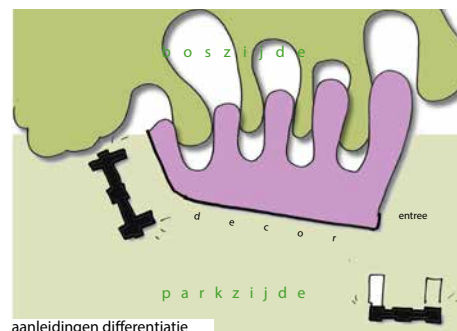
Vanaf het open, parkachtige deel bezien vormt het ziekenhuis een decor waartegen de twee monumenten, het Westerlicht en de Cadettenschool, als bakstenen 'bonbons' tot hun recht komen. Aan deze zijde kent de architectuur van het ziekenhuis daarom een zekere neutraliteit en terughoudendheid. Het gedeelte van de nieuwbouw achter Huize Westerlicht wordt aangemerkt als extra bijzonder vanwege de langere zichtlijnen en de kortere afstand tussen nieuwbouw en monument. Het ontwerp van dit deel van de nieuwbouw wordt strenger beoordeeld op de relatie met het monumentale Westerlicht. Schaal en

afwerend

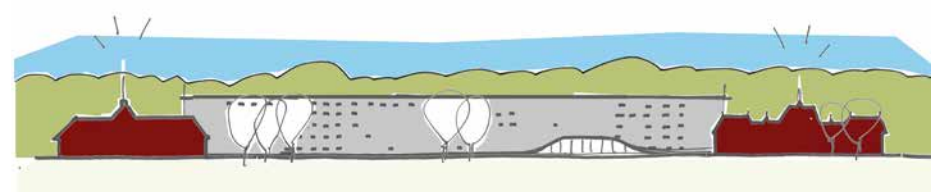
benaderbaar

aanleidingen differentiatie

boszijde: contact

parkzijde: decor

Kenmerken van neutraliteit en terughoudendheid zijn:

- kleuren (bijvoorbeeld grijsinten) die niet concurreren met de bescheiden kleur van het monumentale rode metselwerk, maar deze juist laten spreken;
- geen diversiteit maar juist eenheid in kleuren en materialen;
- een parkgevel die geleed mag zijn en mag golven en bewegen maar die, wanneer deze 'door de oogharen wordt gezien', niet uiteenvalt in verschillende gebouwdelen.

6.3 massa en vorm

Het ziekenhuis als landhuis is compact en éénvoudig: de diverse functionele onderdelen en geledingen vormen een architectonisch aansluitend en samenhangend geheel.

Het gebouw als geheel is niet hoger dan de boomtoppen van ca 25m. Hierdoor doorbreekt de daklijn, van afstand gezien, de doorgaande boomlijn zo min mogelijk.

De daklijn vormt een duidelijke beëindiging van het gebouw aan de bovenzijde. Eventuele hogere gebouwdelen zien er niet uit als een losse toevoeging bovenop die beëindiging maar doen mee in de vormgeving van die beëindiging

De entree is duidelijk gemarkeerd, bijvoorbeeld middels een (uitkragende) geleding van de massa of een grote insnijding. De schaal van de entree is in overeenstemming met de schaal van het gebouw, maar sluit ook aan bij de menselijke schaal.

6.4 gevelbeeld

Het nieuwe, eigentijdse ziekenhuis is een integraal vormgegeven bouwwerk met een representatieve uitstraling. Integraal wil zeggen dat er geen (veelal ondergeschikte) gebouwdelen worden toegevoegd die duidelijk afwijken van het gekozen gebouwconcept en de gekozen architectuur en dat er een duidelijke relatie bestaat tussen de wereld in het gebouw en die daarbuiten.

De publiekstoegankelijke delen, zoals entreegebied en restaurant, zijn middels open en transparante geveldelen uitnodigend vormgegeven. Hoofdverkeerszones zijn transparant en afleesbaar in de architectuur.

Het gebouw biedt ruimte aan de dynamiek van ziekenhuiszorg gerelateerde voorzieningen. Dit vraagt om een bepaalde mate van flexibiliteit zodat in de toekomst interne functieverschuivingen kunnen plaatsvinden. Een meer gedetailleerde afleesbaarheid van deelfuncties in de gevel is daarom niet gewenst.

Het gebouw is alzijdig en als zodanig rondom met zorg vormgegeven. Ook de aansluiting met de omgeving is met zorg vormgegeven. Gebouw en omgeving versterken elkaar.

Voor de entreezijde geldt:

- het nieuwe ziekenhuis manifesteert zich hier als een helder en krachtig gebouw met een welkom gebaar. Het structureert en verlevendigt het voorplein door een goed doordachte en door ontworpen visie over routes en functies,
- de entrees van de parkeervoorzieningen zijn herkenbaar.

Voor de naar het meer bosachtige deel gerichte zijden geldt:

- er wordt visueel en functioneel contact gezocht met het bos, dat hierdoor het gebouw dicht kan naderen.

Voor de naar het meer parkachtige deel gerichte zijden geldt:

- het gebouw manifesteert zich als neutraal decor voor de historische bebouwing van Westerlicht en kadettenschool.

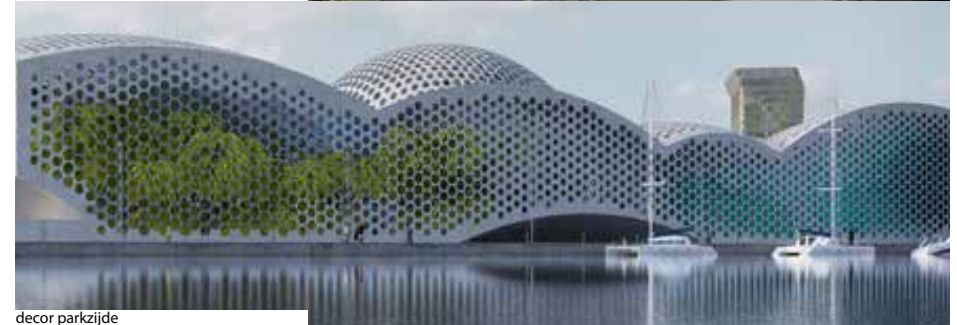
Eventuele voorzieningen voor duurzame energieopwekking wekking en of andere ingrepen in het kader van duurzaamheid maken integraal onderdeel uit van het ontwerp en worden geïntegreerd in het gevelbeeld en zullen dus niet als losse toevoeging zichtbaar zijn.

Voor gedeelten van het gebouw die uitsteken boven de kruingrens van omringende bomen (tussen de 25 en 29 meter), geldt dat voor deze bouwdelen een ontwerpinspanning wordt geleverd om het gebouw zo soepel mogelijk in te passen in de (verticale) groene weelde van de omringende Alkmaarderhout.

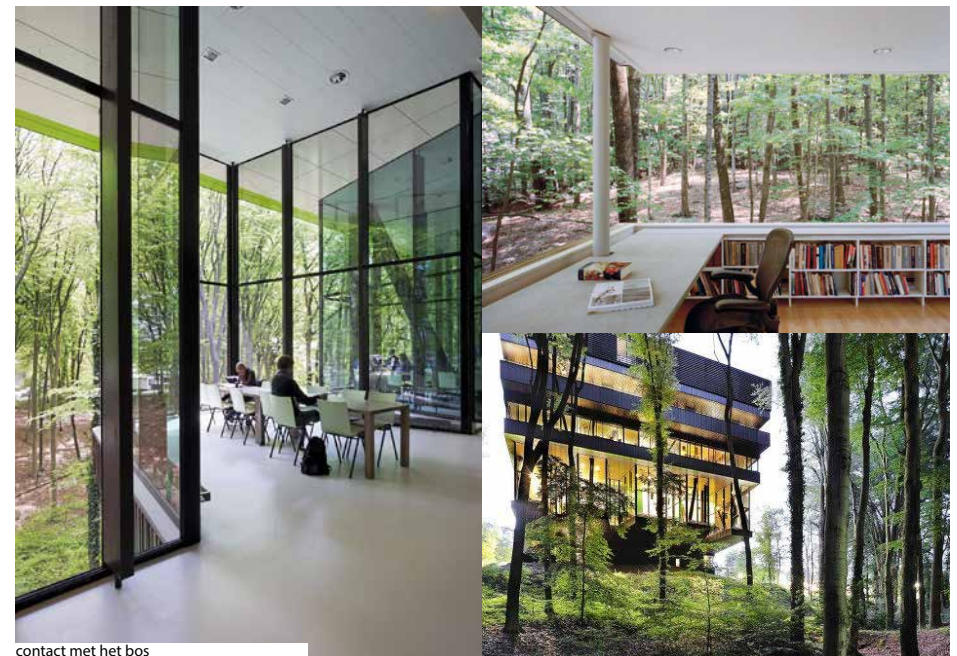
Hier kan een onderscheid ontstaan in vorm en materialisering ten opzichte van de onderliggende lagen. Het gebruik van natuurlijke of levende materialen maakt het onderscheid tussen omringend groen en gebouw zachter en zorgt voor een betere inpassing vanaf langere zichtlijnen (en ook vanaf hogere punten in de stad). De bovenste laag kan ook een afwijkende vorm aannemen ten aanzien van de onderbouw om zo optimaal te reageren op de omringende boomkruinen. In ieder geval ligt deze laag altijd terug ten opzichte van onderliggende lagen.

integraal vormgegeven, alzijdig

decor parkzijde

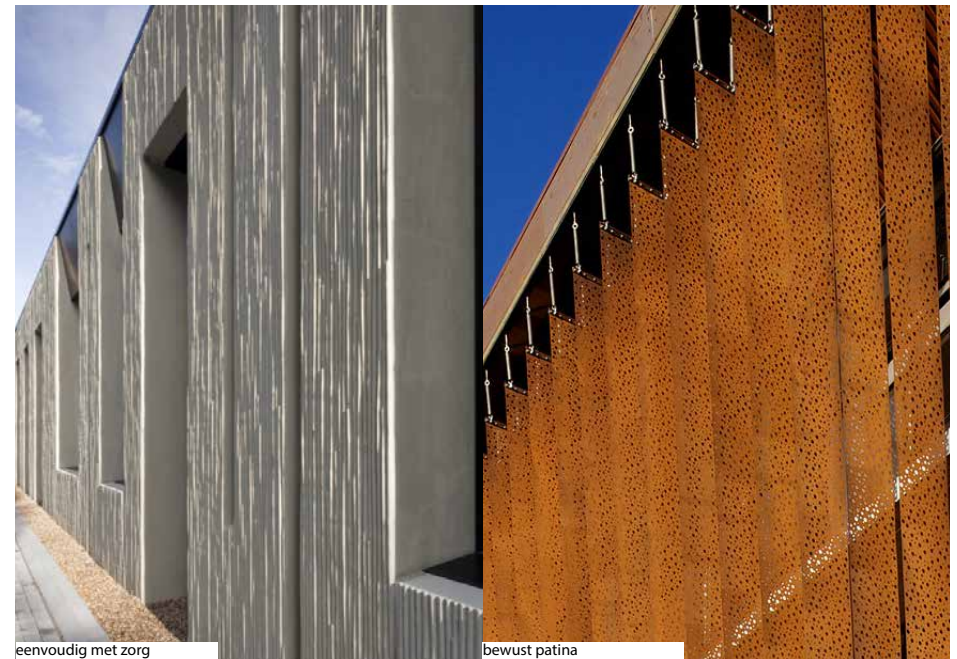
contact met het bos

6.5 detaillering, kleur en materiaal

Herkenbaarheid en een representatief karakter zit in het gebruik van hoogwaardige materialen en in de detaillering, niet in een kakofonie van vorm, kleur en materiaal.

- Detaillering is eenvoudig, met zorg vormgegeven en ondersteunt de architectonische visie.
- Materialen zijn hoogwaardig en duurzaam, dat wil zeggen dat ze 'gratieus' ouder worden en goed zijn te onderhouden. Hierbij valt te denken aan metselwerk, hout, natuursteen en glas. Onder gratieus wordt verstaan: met een bewust gekozen gelijkmatig patina, of zonder detonerende ouderdomsverschijnselen zoals onherstelbaar vies, verschoten, vaal, vlekkerig of schimmelig, te vertonen.
- De toepassing van kunststoffen, kalkzandsteen, betonsteen en hout- en kunststofplaat wordt afgewezen. Composiet of sierbeton is wel toegestaan.
- Materialen worden toegepast in materiaaleigen kleur en textuur.

De gekozen gevelmaterialen ondersteunen het gevelconcept van decor waartegen de twee vrij in het park liggende monumenten, het Westerlicht en de Cadettenschool, als bakstenen 'bonbons' tot hun recht komen.

eenvoudig met zorg

bewust patina

6.6 verlichting

Het avondbeeld is integraal onderdeel van het architectonisch ontwerp. De verlichting van de gevel in de avond is een belangrijk onderdeel van de herkenbaarheid van het ziekenhuis.

- Aan de entree is de avondverlichting buiten en binnen in balans. Zij is uitbundig en uitnodigend.
- Aan parkzijde is de gevelverlichting zacht en terughoudend, met de nadruk op decoratief. Een eventuele dakopbouw wordt niet aangelicht.
- Aan de boszijde is de verlichting minimaal, met uitsluitend op maaiveld een decoratieve en functionele verlichting, met de nadruk op veiligheid. 's Avonds ontstaan hier geen donkere en onveilige plekken.

avondverlichting entree

6.7 openbare ruimte

Voor de entreezijde geldt:

- het nieuwe ziekenhuis manifesteert zich hier als een helder en krachtig gebouw met een groot en welkom gebaar. Het structureert en verlevendigt het voorplein door een goed doordachte en door ontworpen visie over routes en functies;
- de entree van de parkeervoorzieningen is herkenbaar vanaf de entree.

Voor het parkeren geldt:

- een gebouwde parkeervoorziening wordt geïntegreerd in de groene omgeving;
- parkeren op maaiveld heeft een groene uitstraling, met parkeren tussen lage hagen met bomen.

De noodzakelijke secundaire verkeersroute tussen gebouw en bos en de noodzakelijke ambulanceroute zijn onopvallend vormgegeven. Dat betekent een minimaal profiel, iets verdiept of achter een lage grondwal, zodat de rijloper niet of nauwelijks zichtbaar is vanuit het bos. Het heeft het karakter van een bospad, dus zonder lichtmasten en trottoirs en met minimale verharding en bebording. Als de secundaire verkeersroute los ligt van het gebouw, dan bestaat de ruimte tussen de verkeersroute en het gebouw uit hetzelfde type bos als het bos aan de andere zijde van de verkeersroute.

Gebouwdelen die het bos insteken gaan interactie aan met het bos. Transparantie in de gevel en geleiding van het gebouw (vingers in het bos) zijn hierbij een belangrijk middel.

De buitenruimte tussen het ziekenhuis en het bestaande bos wordt ingericht als nieuw bos, dat qua boomsoorten, beplanting en uitstraling aansluit op het bestaande bos. Het toevoegen van stinzenbeplanting voor een aantrekkelijker beeld in de omgeving van het gebouw is toegestaan.

De buitenruimte tussen het ziekenhuis en de Wilhelminalaan wordt ingericht als parkruimte en bestaat in hoofdzaak uit gras met bomen. Tussen het ziekenhuis en Huize Westerlicht komen vier verschillende sferen bij elkaar: bos, park, monument en nieuw ziekenhuis. Voor deze plek dient een zorgvuldig ontwerp gemaakt te worden, dat recht doet aan al deze sferen. Dat kan betekenen dat er een geheel ander element geïntroduceerd wordt als 'schakelstuk', bijvoorbeeld een tuin met een wandelpad dat het bos met het park verbindt.

groen gebouwd parkeren

groen parkeren

verblijfsgebied Westerlicht

6.8 bouwwerken in de (openbare) ruimte

De (openbare) ruimte rondom het ziekenhuis vertoont een samenhangende vormgeving.

- Nutsvoorzieningen, zoals trafohuisjes, worden niet vrijstaand in de openbare ruimte geplaatst en worden vormgegeven als integraal onderdeel van de bebouwing.
- Informatievoorzieningen ten behoeve van transferfuncties (bus, taxi, parkeren ed) maken integraal onderdeel uit van het ontwerp van de openbare ruimte.
- Functionele vaste buiteninrichting, bijvoorbeeld een pergola ter ondersteuning van de verblijfsfunctie van buitenruimten, wordt integraal en samenhangend ontworpen.

6.9 bebouwing monumenten

De monumentale bebouwing op het terrein van het ziekenhuis bestaat uit het Westerlicht, de Cadettenschool en de twee gemetselde schoorstenen van het stookgebouw. De gebouwen worden in overleg aangeheeld en bouwkundig gerestaureerd en hun positie op het terrein wordt benadrukt door een doordacht ontwerp van de buitenruimte.

Aanpassingen van de monumenten ten behoeve van herbestemmingen vinden plaats in de stijl en in harmonie met het bestaande monument. Hierdoor blijft het contrast tussen monument en nieuwbouw van het ziekenhuis helder.

Het ontwerp voor de buitenruimte rond de monumenten moet passen bij de historie van het gebouw, de eigentijdse functie en het omringende parklandschap. Voor de Cadettenschool is de positionering aan de gracht met de formele oprit richting Wilhelminalaan belangrijk. Aan weerszijden van de Cadettenschool komt een groene inrichting, bestaande uit gras met bomen. Voor Huize Westerlicht is restauratie van de monumentale voortuin van belang. Daarbij dient aandacht besteed te worden aan de ruimtelijke relatie met/overgang naar het aangrenzende bos, het realiseren van een hoogwaardige rand richting de zijkant van de woningen aan de Julianalaan en een goede parkachtige langzaam verkeersroute naar het achterliggende ziekenhuisterrein. Aan de achterzijde van Huize Westerlicht vormt de buitenruimte een belangrijk schakelstuk: tussen monument, ziekenhuis, bos en park. Deze plek dient zorgvuldig vormgegeven te worden, bijvoorbeeld als tuin.

